

Šiame numery

"Bila derevnia i derevni niet".

Erdvės atradimas Kazimiero Žoromskio kūryboje.

Žmogus Jono Aisčio lyrikoje.

Prano Visvydo eilėraščiai.

Jurgio Gliaudos apsakymas.

"Lietuvių literatūros istorijos"

kalbiniai trūkumai.

Chicagos Lietuvių operos solisto

Stefano Wiciko rečitalis.

Akademinės prosvaitės.

ERDVĖS ATRADIMAS ŽOROMSKIO KŪRYBOJE

Yra žmonių, kurių dvasios išraiškos priemonė yra tapyba ir tik tapyba. Kitose srityse jie kartais visai nesireiškia, arba daug mažiau reiškiasi. Kartais jie yra menki visuomenininkai ir gyvena atsiskyrėlio gyvenimą, nors būdami vidurmiestį. Panašiai galima pasakyti apie Kazimierą Žoromskį. Galų gale kilti klausimas, ar tapyba yra labai tinkama žmogaus dvasios išraiškos priemonė. Ir reikėtų atsakyti, kad yra sričių, kuriose ji yra visiškai netikusi. Tačiau kai kuriems žmonėms ji yra jų dvasią atitinkanti išraiškos priemonė.

Praėjusią vasarą rašantis šiuos žodžius turėjo progos apsilankyti dailininką K. Žoromskį jo atelėje, kuri yra kažkurio aukšto 23 gatvės namo New Yorke palėpėje. Pasirodo, kad palėpės turi ir aukštai namai, kuriose mėgsta įsikurti dailininkai. Ten iš aukštai krintanti šviesa geriau tinka dailininkui kontempliuoti savo formas, negu apšviestas pro langą. K. Žoromskio dirbtuvė yra kartu ir jo darbų sandėlis. Jų ten yra tiek daug, kad mums neužteko nei jėgų, nei laiko jiems peržiūrėti. K. Žoromskis yra perėjęs savo gyvenime įvairius tapybos tarpsnius, kurie šiame sandėlyje yra sukurti, sudarydami šimtus didelių drobių. Jie sudaro atsikiras dideles krūvas, kurių perkraustyti vienu kartu nei pats dailininkas neturėtų pakankamai fizinių jėgų, norėdamas juos pademonstruoti.

Šiuo metu K. Žoromskis yra atsidėjęs naujiems ieškojimams, kuriuos jis įtemptai tęsia toliau. Vieną bruožą galima pastebėti tikrų dailininkų gyvenime, kad jie sau atitinkamam vaizdavimo pobūdyje yra labai patvarūs, nepaisant to, kad visuomenės skoniai ar vadovaujantys stiliai jiems yra nepalankūs. Tai galima pasakyti ir apie K. Žoromskį. Kiekviename savo kūrybos tarpsnyje jis buvo ir tebėra labai savitas. Tik retai, iš mandagumo nusilenkdamas savo draugams ar pažįstamiems, jis padaro jų nuotaikoms atitinkantį paveikslą. Būtų neįmanoma šiuo metu padaryti Žoromskio vaizdavimo raidos apžvalgos, tačiau kokiam meno studentui tai būtų vertas dėmesio uždavinys. Šia norime sustoti tik prie paskutinės jo kūrinių fazės.

Dvidešimtojo šimtmečio nusigręžimas nuo perspektyvos

Norint susigaudyti, kas darosi tapybos stiliuose šiame šimtmečiuje, gal būt, gairės vaidmenį galėtų atlikti vienas pastebėjimas, būtent: beveik visuotinis tapybos bei pažiūros menų nusigręžimas nuo perspektyvos. Visi šio šimtmečio naujieji stiliai yra be perspektyvinio priėjimo. Šiuo atžvilgiu modernioji tapyba priartėja prie klasikinės tapybos, kuri taip pat nežinojo perspektyvos dėsnų. Perspektyvos meną ir mokslą išugdė Viduramžių pabaiga ir Naujieji amžiai. Dydysis perspektyvos meistras yra Mykolas Angelas. Perspektyvinė tapyba ypatingo jausmingumo

V. BAGDANAVICIUS

pasiekė 17 ir 18 šimtmečiuose. Šiai tapybai yra būdingas romantiškai nuteikiantis peizažas su keletu laukų ir erdvių darniu sąryšiu. Bet šio šimtmečio pradžioje įvyko posūkis, visiškai nusigręžiant nuo perspektyvinio vaizdavimo.

Būtų įdomu pasigilinti, kokiomis formomis šis nusigręžimas reiškiasi pas įvairius dailininkus. Bet dar įdomiau būtų patyrinėti, kokios dvasinės šios meniškos revoliucijos priežastys. Gal būt, kad jos yra gilios. Žmogus pradėjo netikėti jokia toliau nuo jo esančiu pažadu, ar tai išreikštu viliojančiu peizažo toliu, ar romantinio pasakojimo toliu. Pasidarė neįtikima viskas, ko negalima pasiekti savo ranka. Realizmas ir natūralizmas pasidarė vadovaujančios žmogaus dvasios nuotaikos. Ir šios nuotaikos ne tik vadovavo, bet ir valdė. Jeigu kuris meno mokyklos mokinys, savo natūralaus gyvenimo vedinas, bandė pavaizduoti tolius, ar vieną už kitos einančias erdves, jis buvo sulaukomas nuo to, kaip nieko nežadančio kelio.

Zvelgiant natūralinių požiūriu, nusikreipimas nuo perspektyvos yra suprantamas. Tačiau yra mūsų šimtmečiuje taip pat stiprių dvasinių srovių, kurių požiūriu jis nėra suprantamas. Jeigu atsimename marksizmo aptartį, kad jis yra istorinis realizmas, tai reiškia, kad jis yra esmiškai nusikreipęs į ateitį, o tai vaizdinėje kalboje reiškia perspektyvą. Gal būt, dėl to sovietų marksistai neįsileidžia modernių menų, kad jie neturi perspektyvos į ateitį. Gal būt, kad čia veikia ta pati logika, kurios dėlei Marksas atmetė Feuerbacho materializmą, dėl to, kad jis buvo vien daiktinis ir be idealistinės perspektyvos. Bet

neriekia nė marksizmo, dairantis tų, kurių nepatenkina vaizdavimas be perspektyvos. Vakaruose šiuo metu yra labai stiprios evoliucinės idėjos. Jos taip pat šaukiasi perspektyvos. Theilard de Chardin šiai krypčiai atstovauja katalikų tarpe.

Nepaisant šių srovių, vaizduojamieji menai tvirtai laikosi šio šimtmečio pradžioje nustatytos tradicijos. Kaip ilgai ši tradicija laikysis, parodys ateitis.

Pablo Picasso pakaltas perspektyvai

Vizualinis objektas kiekvienam dailininkui yra iškalbingas ir viliojantis dalykas. Kai jis atsisako į jį žiūrėti perspektyvoje, t. y. optiškai didėjančiu ir mažėjančiu santykiu, jis patenka pavojun prarasti jo realumą ir reikšmingumą. Dailininkui reikia kaip nors nugalėti plokštumą. Nuo čia prasideda įvairūs ieškojimai pakaltalo perspektyvai.

Didžiausias šioje srityje yra Pablo Picasso. Jis, būdamas Viduržemio saulės žmogus, negalėjo tenkintis blankiu savo mylimo objekto vaizdavimu. Jis dėl to pasinėšė apeiti objektą iš visų pusių ir jį taip pavaizduoti, lyg jis būtų pačiuopinėtas.

Tokiu būdu atsirado Picasso portretai su trimis akimis, t. y. žvelgiant į žmogų iš dviejų pusių. Ir kiti Picasso vaizdavimai eina tuo pačiu keliu. Vietoje žiūrėti į objektą natūralioje perspektyvoje, jie pateikia tarsi to objekto charakteristikų kolekciją. Be abejo, Picasso nėra vienintelis, kuris nusigręžė nuo perspektyvos. Neminint kitių, galima paminėti Kandinskį, ypač dėl to, kad jis savo tapybos pradžioje buvo labai jautrus peizažui perspektyvoje, o savo kūrybos pabaigoje išvarto į geometrinis piešinius ir tarsi fantastinių lėlių konstrukcijas.

Svarbu yra pakankamai at-

Kazimieras Žoromskis

Nuotr. Vytauto Maželio

kreipti dėmesį, kodėl dailininkai taip darė. Jie tai darė dėl to, kad norėjo pilnesnio objekto pažinimo ir kad jų nepatenkino perspektyvinis jo pažinimas. Kad šis požiūris į modernią tapybą nėra dirbtinė analizė, bet gyva mūsų šimtmečio dvasios tikrovė, ta liudija ir literatūrinės nuotaikos. Idomus šiuo atžvilgiu yra vienas pasikalbėjimas su James Joyce, kurį tenka laikyti vienu jautriausių šio šimtmečio pradžios dvasios reiškėjų. Jis nieku taip nesirūpino, kaip nemeluodamas pasakyti tai, ką jis jautė.

Kartą jis paklausė savo draugo Frank Budgen apie vieną savo knygos "Ulysses" skyrių, kuris paprastai vadinamas Kiklopal.

"— Ar tau nekrinta į akis, kad šis skyrius yra futuristinis? — paklausė Joyce.

— Greičiau kubistinis negu futuristinis, — aš atsakiau. — Kiekvienas įvykis čia yra daugiašonis objektas. Tu pirmiau apibūdini vieną požiūrį, o paskui jį pieši visai iš kito matymo kampo, ir tai skirtingu masteliu. Bet abu aspektai stovi šalia vienas kito tame pačiame paveiksle". (James Joyce and the making of Ulysses by Frank Budgen, 153 ps.) Šis labai įvairus kūrybos apibūdinimas iš tikrųjų tinka ir šio šimtmečio pradžios, ypač Picasso, tapybai.

Žoromskis ieško erdvės

Ar Žoromskis buvo kada susidomėjęs labiau peizažu ir perspektyvos vilionėmis, sunku pasakyti. Rašančiam šiuos žodžius yra žinomas vienas jo peizažas "Madrido sodas" (dr. Bagdo nuosavybė). Jame perspektyvai daug dėmesio neskirta. Tačiau neatrodo taip pat, kad Žoromskis būtų linkęs vaikščioti apie savo objektą iš visų pusių ir sužymėti jo charakteristikas drobių. Tačiau ir jis ieško pakaltalo perspektyvai. Jis nori atidengti erdvę. Ir šiuo atžvilgiu jis yra ejęs dviem keliais.

Praėjusiame dešimtmetyje jis buvo atsidėjęs savotiškai spektroskopijos vilionėmis, sunku pasakyti. Prasiveržusį pro maržą plyšį šviesos spindulį jis išsklaidydavo įvairiaspalviais šviesos ratais. Tai vaizdavo jo paroda, buvusi Chicagoje prieš kokį dešimtmetį.

Dabartinė Žoromskio tapyba eina kitu keliu. Jis stengiasi atidengti erdvę, iš kurios ateina šviesa. Kaip tai galima padaryti? Ir iš viso, ar tai yra įmanoma padaryti, paliekant nuosavybę perspektyvinį priėjimą? Priemonės, kurių šiam reikalui Žoromskis griebiasi, yra linijos ir spalvos. Pro linijų tvoras prasišviečianti šviesa atidengia už jų esančią erdvę.

Minėtas Žoromskio peizažas "Madrido sodai" yra tarsi užuomina šių dviejų jo kūrybos epochų pastangų. Paveikslas vaiz-

(Nukelta į 2 pusl.)

Kertinė paraštė

"Byla derevnia i derevni niet".

Šiuo metu "Encyclopedia Britannica" redakcija plaukia Lietuvos, latvių ir estų laikai, protestuojantys šio mokslinio veikaliko piktnaudojimą sovietorusinio šovinizmo fantazijoms. Kai kuriuose tų laikų pabrėžiama, kad straipsniai apie baltų "SSR" ne tik įeidžia lietuvius, latvius bet estus jų tėvynėse ir užsienyje, bet ir prasižengia su elementariais moksliniais standartais.

Vienas įdomiausių kuriozų Britannicos straipsnyje apie Lietuvą yra magiškas lietuvių kalbos pradingimas. Lietuvių autoriai, pasak jo, neberašo lietuviškai, bet rusiškai. Štai, Eduardas Mieželaitis parašė eilklą poemą, vardu "Čeloviek". O "Žmogaus" nėra. Nesupratimas? Korektūros klaidos? Kažin. Sekant sovietinę kultūrinę informaciją, matyti, kad čia esama nuoseklios linijos.

Atvirkime puošnią gruzinių tautinio ansamblio, dabar besilankančio JAV-ėse, programą. Laukiame choro užgiedant programoje paminėtą gruzinių kompozitoriaus "Kyrie" — vietoj jos pasigirsta... rusų liaudies daina. Kažkur tarp programos išspausdinimo ir koncerto pradžios "didysis broilis", kaip chirurgas, išpirovė gruzinišką sąnarėlį ir įsiu-rusišką. To negana. Toje pačioje programoje gruziniška daina pavadinta "Rodina". Vėl vienu gruzinišku žodžiu mažiau.

Tokios linijos nuoseklumas dar ryškesnis, pažvelgus į reprezentacinę knygą anglų kalba "Fifty Soviet Poets" (Progress Publishers, Moscow, pirm. laida 1969). Knyga žadina smalsumą — bus įdomu susipažinti su įvairių tautybių poetais. Įvade skaitai paaiškinimą, kodėl poezija tokia populiari visose Sovietų Sąjungos tautose: "Nes... gimė mūsų nauja visuomenė, atvėrusi tokius įstabius akiračius kiekvienam asmeniui ir visai žmonijai". Veltui įvade ieškosi "sovietinių" poetų tautinių tradicijų nurodymo, jų poezijos versmų paaiškinimo. Ne, jie jau "sovietiniai"

poetai. Na, galvoji, bent patį poezija atpirks knygą. Ir čia skaitytojo laukia dar didesnis netikėtumas, Rusų, ukrainiečių, lietuvių, latvių, estų, gruzinų ir kt. poetai pristatomi jų eilėraščių angliškais vertimais ir... rusiškomis versijomis.

Pradžioje netiki akimis, ieškai paaiškinimo. Ji randi knygos įvade: "Pateikdami lygiagrečių tekstų rusų kalba, padėsime tiems skaitytojams, kurie šiek tiek žino kalbą, geriau suprasti originalą.

Bet, gerbiamieji antologijos redaktoriai, sakykit, kaip rusiškas vertimas gali padėt skaitytojui "geriau suprast originalą? Juk poema yra vienatinis garso, prasmės, vaizdo, žodžio, aliuizijos, simbolio derinys, nepakartojamas, o tik užmenamas kitoje kalboje. Juk todėl tokiose antologijose, leidžiamose kitose šalyse, šalia vertimų dedami originalūs poemų tekstai tose kalbose, kuriomis jie buvo parašyti. Tai daroma net ir itin negausių tautų kaip islandų, basų, katalonų ar vendų atvejais! Lietuvis Marcinkevičius, latvis Vacietis, ar ukrainietis Drachas paliks skaitytojui esminiai uždari, kol jis galės pažvelgti į eilėraščių originalą!

O gal antologija mus informuoja apie sovietinę tautybių politiką? Gal ji konkrečiai išreiškia tai, ką Brežnevas nuolatos vadina "tautybių susiliejimu" (slijenijė)? Ar "sovietiniams" poetams bus lemta rašyti rusiškai? Juk tokia antologija suteikė sovietų kultūros vadovams puikią progą pasigirti kalbų, kultūrų gausumu ir tas kalbas pademonstruoti. O jie apsiribojo rusų kalba nerusams autoriams! Iš kelių išlikusių nerusiškų žodžių kai kurie tapo sudarkyti ("Panerai", etc.).

"Byla derevnia i derevni niet" — skaitome antologijoje spausdinamame Justino Marcinkevičiaus preliude į "Kraują ir peletus". Buvo kalba ir kalbos nebėra...

R. L.

Kazimieras Žoromskis

Tapyba (Nuotr. V. Maželio)

ERDVĖS ATRADIMAS ŽOROMSKIO KŪRYBOJE

(Atkelta iš 1 psl.)

duoja vešlų išsišakojusių medžių raizginį, pro kurį prasiviečia saulės šviesa. Su šia prasiveržiančia šviesa Žoromskis dar nėra apsisprendęs ką daryti: ar analizuoti tų spindulių spektro ratus šiapus medžių šakų, ar nukreipti visą dėmesį į tą erdvę, iš kurios ši šviesa ateina. "Madrido sodas" buvo pieštas tuoj po karą. Tačiau visą vėlesnį laiką Žoromskis paskyrė dviem savo tyrinėjimams. Pirmoje fazėje jis nusikreipė į pačios šviesos analizę, o antroje fazėje jis bandė išsiaiškinti tą erdvę, iš kurios šviesa ateina. Šios abi pastovios Žoromskio pastangos liudija jo prisidėjimą prie uždavinio išspręsti šio šimtmečio tapybos problemą: sukurti gilumos vaizdą, nepriklausomai nuo tradicinių perspektyvos dėsnų.

Linijos ir spalvos konfliktas

Įtindamas linijas ir spalvas kaip priemonių atidengti erdvei, Žoromskis susitinka su kita didelė tapybė problema: linijos ir spalvos konfliktas. Šis konfliktas yra pastebėtas nuo renesanso laikų. Jeigu Florencijos dailininkas galia laikyti linijas ar piešinio dalininkais, tai Venecijos dailininkai išėjo su spalvos primatu pavalkė. Linija arba brūkšnyta, kaip vaizdavimo priemonė, nukreipia mūsų dėmesį į vaizduojamo objekto ribas, išryškindami jo bruožus. Tuo tarpu spalva užgožia ribas ir teikia bendrą objekto jautimą, šis konfliktas praeilėiui gali neatrodyti ryškūs, tačiau dailininkai ne kartą jį išgyvena labai jautriai. Kai jie susitelkia kontūrams, jie praranda spalvos reikšmę, o kai jie susitelkia spalvai, kontūrai savaime dingsta. Tie, kurie yra norėję išlaikyti abiejus, su širdies skausmu ne kartą turėjo prisipažinti, jog rezultatų nepasiekė.

Šį konfliktą ryškiai yra aptaręs savo eilėraščiuose A. Rannitas. Nors jis atrodo daugiau linijos negu spalvos žmogus, tačiau viename eilėraštyje šitaip aptaria šiu dviejų vaizdavimo priemonių prasmę:

Derink, derink
ir atsimink:
džiaugsmas yra spalva,
baimė yra linija.

(Asta Willmann, The perceptual world of Aleksis Rannits poetry, Yearbook, Estonian, IV, 1964-67, N. Y., 40 psl.)

Dabartinėje savo tapybos fazėje Žoromskis imasi uždavinio derinti liniją ir spalvą. Abu šie elementai pas jį yra konstituciniai. Mūsų dailininkų tarpe labai būdingu linijinio primato dailininku tenka laikyti Igną. Jis nori atstatyti erdvę ir suteikti savo objektams apčiuopiamybę spontaniškai begandomis linijomis juodame fone. Sunku išvengti kančios išpūdžio, žiūrėti į jo kūrinus. Retai linija gali būti džiaugsminga. Linijos ir spalvos derinimo mūsųose yra ešmės Lapė, būdamas jautrus tiek spalvai, tiek linijai. Būdingos šiuo atžvilgiu yra jo "Anykščių šilėlio" albumo iliustracijos. Bet joms linksmumą suteikia greičiausia tik spalva. Priešingo pobūdžio mūsų dailininkų tarpe galima paminti kai kurias Pautieniaus gėlių puokštes, kuriose piešinyse yra visiška dingęs ir pasilinkęs tik spalvų tarpusavio derinys.

Naujos Žoromskio drobės, dengiančios visą sieną, yra spalvotų ir šešėliuotų, labai rūpestingai praverstų linijų audinys, už kurio atsideda erdvė. Toje erdvėje matome skraidančius neaiškius objektus, kartais kaip

Jonas Aistis su jaunaisiais šatrijlečiais po jo poezijos recitalo, surengto Šatrijos 1968 m. lapkričio 2 d. Jaunimo centre, Chicagoje. Jaunimas poetui dainuoja jo nuostabiąją "Šilainę".

Žmogus Jono Aisčio lyrikoje

V. NATKEVIČIUS

*Ir mes, matai, jau ne tautiečiai — žmonės,
Džiaugsmų ir ašarų vaikai*

J. Aistis, "Prakalba"

(Tęsinys iš praėjusio šeštad.)

7. Nuobody ir beprasmybė skęstantis žmogus

Dažnas Aisčio lyrikos motyvų yra nuobodis.*) Tai yra savotiška aristokratinė nuotaika, kilusi iš pasibaurėjimo moderniuoju gyvenimu, jo bevase laikysena, jo neįvairumu, banalybe ir pilkumu. Ji irgi sava prancūzų simbolizmui. — Pilkam gyvenime dienos vienodos ir monotoniškos, viena į kitą panašios ("Vietoje laiško" 38). Dėl to metų eilė nuobodi ("Aš pajutau" 39), kasdien vis tas pat:

Taip viskas įprasta, širdies
nepajudina,

Pro šalį visa kas praeina —
Banalios vasaros ir rudens
Ateina ir nueina. (40)

*) Praėjusį šeštadienį šio straipsnio pradžioje įsivėlė korektūros klaida, minint poeto Jono Aisčio mirties datą. Iš tikrųjų poetas mirė 1973 m. birželio 13 d.

paukščius. Taj yra Žoromskio kovos lankas už naują gėlmės išraišką. Jeigu Picasso stengėsi rasti pakaitalą perspektyvai dailiųjų pavaizduoti, tai Žoromskis nesidomi dailiųjų, bet nori rasti išraišką pačiai erdvei. (Picasso nesidomėjo erdve).

Erdvę Žoromskis nori išgauti spalvos ir linijos pagalba. Linija šiam uždaviniui yra greičiau reikalinga kliūtis, kurią nugalėjęs, atsidedant erdvei. Tačiau ši kliūtis čia vaidina pagrindinį vaidmenį. Žoromskio statinių šonuose žaisdama šviesa ir sudaro anapus jų esančios erdvės išpūdį. Anapus užtvaros skraidantys neaiškūs kūnai taip pat eina priemonių pareigas atidengti erdvei.

Savo naująja kūryba Žoromskis reflektuoja mūsų laiko žmogaus pastangas nugalėti erdvę. Astronautai yra vertingi ne tuo, kad jie atrado mėnulį, bet tuo, kad jie nugalėjo erdvę. Mėnulys je jie nieko ypatingai naujo ne atrado, kas nebūtų buvę žinoma. Milžiniškos Žoromskio drobės yra pilnos erdvės. Toje erdvėje yra judesio. Bet Žoromskiu įdovė tarpe tų judančių kūnų.

Žoromskio drobės, nors dengiančios visą sieną, gali tikti ne vien muziejui, bet ir privačiam namui. Atitinkamai padėtos, jos gal optiškai labai padidinti gyvenamos erdvės plotą.

O toks pilkas, pilkas būvis
Ir pilka taip aplinka... (41)

Žmogų slėgia ir alina rutina:
Abu, abu, abu prisilėgtu rutinos...
Didžiulio voro užspėtam tinkle
Drugeliai blaškosi, o žydi linas
Mėlyne vaikia, atkaklia... (42)

Toks gyvenimas nuvargina,
nuplėšia, atbukina, daro viskam
abejingą:

Nebelaukti nieko, niekuo netikėti,
Abejingą žvilgsnį į žvaigždes
Ateitis mirażai ir tyrai smėlėti,
Praciyti tuščia, abejinga,

Arba:

Mano širdis nuvargusi, nualusi,
Tartum ledais sukaustyta
Juoda kava, piškų veidų dar
keletas

Ir dirbtinį linksmumą rodo
džazas... (44)

Poetas įžvelgia, kad ne tik rutininis, pilkas gyvenimas, bet kiekvienas žmogų vargina ir išsekina, beieškant jo prasmės:

O galgi dar! O galgi
Gal dar galėsi kiek tikėti —
Išjosi, kaip šamus hidalgos,
Aukštai iškėlęs savo ietį!

Ir josi tu kažkur į tamsią šalį,
Pro sibinų olas siaubingas,
Ieškodamas to švento Gralio,
Kuris kažkur kadaise dingo.

Palauš kelionė tavo galia,
Vėl melą tiesoje atrasi,
Ir liksi vėl be švento Gralio,
Kely išvargęs ir išgesęs.

Ir niekad niekur nesušlisi,
Tikėsi vėl, ir vėlei apsvilsi,
Ir bus širdis tokia pailus
Ir toks stiklinis tavo

Rastume keliolika eilėraščių nepriklausomoms Lietuvos metais išleistuose, pačiuose vertingiausiųose rinkiniuose, kur vis naujais simboliais, kartais labai įmantriais vaizdais išsakoma gyvenimo beprasmybė. Ryškiausiai, be didelio įmantrumo ji pasakyta eilėraštyje "Kažkam":

Zinau, kad nėra tikslo mūsų
būčiai

Ir lyrikai, ir žodžiui šio soneto —
Abu mes krintame žvaigždėm
rugiūčio,

Abu mes krintame, kaip rasos
gailios —
Taip mes be tikslo ant šio balto
svieto,

Be tikslo mūsų gyvenimas ir
eilės... (46)

Ne tik gyvenimo prasmė nedėvelgiama, bet jis ir beširdis ir žiaurus ("Kur eisi tik, ku klysi — apkepėjus laukų ir pievų žolinę" 47). Pasaulis — bokso ringas, kur reikia kautis, kol su-

stingsta sąnariai ("Knock out" 48). Sitokiam pasauly vis tiek reikia gyventi, žinant — čia esi kaip vergas, prirakintas prie galeros. Belieka rezignuoti, saugoti iluzijas, nes ir toks gyvenimas savo visuma yra didelis, malonus ir gražus:

Jis taip sunkus, taip didelis
tasai gyvenimas.
Jis taip nuvargino, taip nuplėšė,
nualino mane.

Ir štai aš viską surinkau, kas gali
būti menama,
Nors truputi sušilt kadais
rusensia iluzijų ugniai:

Tokia neaiški mėnesiena ir
pakaruokliai man vaidenasi,
Žiūriu, kaip kalasi žvaigždė
pamažu,

Ir vėl bedu akis, bet paklystu
žvaigždynuose —
O tas gyvenimas toks didelis
ir toks gražus.

Atgyja vėl širdis nuvargus ir
aplėtus.
Aš jo kadaise troškau, aš juo
kadais džiaugiaus —
Gyvenimas toks didelis, o jo
norėtysi,

Norėtysi kaip galima
daugiau... (49)

8. Liūdesio apimtas žmogus

Taigi, sielvartas dėl betikslio, beprasmiško, žiaurus ir alinančio gyvenimo jo gėlmės ir jo visumos akivaizdoje švelnėja ir pereina liūdesin ir melancholijon. Taj galima pastebėti jau "Intymiųose giesmėse" (paskutinis čionai cituotas eilėraštis buvo iš "Eilėraščių" rinkinio). Jose, tiesa, daug kraupių vaizdų, kuriais perduodama gyvenimo beprasmybė: gyvenimas, kaip su-tiktas vežimas, prasmegs tamsoje, žmogus jame tik plazdės kaip priblokšta negyvais sparnais plaštakė ir amžinai keliaus į naktį — mirtį ("Kelionė į naktį" 50); Kartu betgi per sopulio, klautų, priešpaudus gausybę poetas pasaulį įžvelgia taipgi šiek tiek džiaugsmo, ir meilės, ir laisvės — laimė jį viliojo, kaip žinome, jau nuo pat pirmųjų eilėraščių. Kai į pasaulį jis žvelgia poeto akimis, tai net gali šitaip šviesiai, tiesiog optimistiškai prašnekti:

Tikėk per ramunes išvesiu ežiom
iš vargo, ašarų, klautų...
Nors čia, pasauly, laimės maža,
O sopulio apstu! (51)

Aistis šitame rinkiny mus vedda daugeliu atvejų į pasakos, į atsiminimų pasaulį, kuriame gyvenimo negandai ir šurpas nustoja savo režiančių spalvų. Mes esame guodžiami švelnios melancholijos ir gaudaus liūdesio. Sitokios nuotaikos yra patys geriausi "Intymių giesmių" eilėraščiai: "Šilainė", "Senatvė", "Karavanas", "Našlaitis", "Lopšinė", "Pasaka", "Paprastas gyvenimas". Ir "Užgesusiose chimeros akyse" iš juodo pesimiz-

mo ir begalinio sielvarto klaukimos daug kur prasimuša tyli rezignacija, melancholija, ypač liaudinės manieros eilėraščiuose ("Mergaitė", "Bernelis", "Anta skardžio", "Man tave" ir kt.).

9. Liūdesio kilmė

Jeį klausytume, iš kur kyla poeto sielvartas, kančia ir liūdesys, toji pagrindinė nuotaika, sutinkama jo geriausiuose, nepriklausomoms Lietuvos metais parašytuose rinkiniuose, tai atsakyma iš dalies rastume jo paties lyrikoje. Atvejų atvejais Aistis nurodo konkrečias priežastis, kodėl jis liūdnas ir gaudus. Pati giliausia priežastis — neišsakyta — neoromantinio žmogaus dvasia, poetui iš dalies prigimta, iš dalies prisiimta. Stabtelkim ties ja.

Apkartimas, prislėgta nuotaika, sakytum, pelenų skonis burnoj žymi romantinį žmogų jau pačioje jo pradžioje, kai jis 18 amžiaus gale emė formuotis. Antikiniame pasauly, o taip pat ir po jo iškilusiose kultūrose, net iki 18 amžiaus, džiaugsmas buvo žmogui pagrindinė ir aukščiausia vertybė. Kas norėjo būti laikomas visuomenėje elitu — filosofas, kunigas, riteris, šviesuolis, — tas turėjo šios vertybės siekti kaip savo asmenybės atbaigimo. Liūdesys, jei jis nebuvo praeinanti apraiška, buvo laikomas blogybe, teologai jį laikė net nuodėme. Iškilus romantizmui, pastebime radi-kalų psikeitimą: iš grožinės literatūros džiaugsmas ir dvasios giedumas traukiasi. Jų vietą užima melancholija ir "pasaulio skausmas" (Weltschmerz). Ši nuotaika dažniausiai neturi jokios priežasties, ji iškyla pati iš savęs ir tampa aristokratinės, pranašios sielos ženklu. Romantikas Chateaubriandas (1768 - 1849) atranda melancholiją kaip tokią ir paskelbia "mokslo apie liūdesį ir baimę" menų tikslu, o sielos suskilimą aiškina kaip krikščionybės palaimą. Romantinis poetas ir jo laiko žmogus pasiskelbia einančios į galą kultūrinės epochos dalyviu. Iš-kyla dekadanso samonė. Dekadentine nuotaika netgi svaiginamasi ir joje ieškoma naujų impulsų kūrybai. Įdomiais dalykais pradėdama laikyti griau-nančios, naikinančios, į nusi-kaltimus vedančios, tiek iš žmogaus vidaus, tiek iš išorės, iš pradedančios technikos iškilusios jėgos. Jau Alfred de Vigny (1797-1863), padaręs daug įtakos simbolizmui, savo lyrikoj apkalta technika žmogaus sielą žalos darymu. Kitas prancūzų romantikas A. Musset (1810-1857) pirmas iškėlęs besielį, kapitalistinį pelno pasaulį, bet ir ano meto jaunimo iluzijas, kurioms pagrindu davė Napoleono žygiai, įžvelgia, kad tiek pelno medžioklė, tiek iluzijos skendėja beprasmybėje ir nihilizme. Nuo bevadso, pelno ir technikos naujovių besigaudančio miesčio-nio rašytojai ima trauktis; pa-mažu formuojasi pažiūra, kad jie yra tie įžvalgieji meno šventovės žyniai, kurių nepajėgia suprasti eilinis miestietis ar net visa su-

materialėjusi visuomenė. Gro- žmogaus nuopuolį, bet čia rasti žinė literatūra tampa opozicine ir iki šiol neužuopto paslaptin- ar net protesto literatūra prieš go grožio. Tuo Baudelaire iš- galiojančias visuomeninio gy- venimo normas ir net prieš pa- čią visuomenę. Kai kurie ro- mantikai, ypač simbolistai deka- je ir techninė civilizacijoje. Te- dentai, sąmoningai atsiskiria nuo gyvenimo toną duodančios visu- menės, žiūri į ją išdidžiai, ją niekina, didžiuojasi savo vieniu- mu. Prancūzų neoromantikai, ypač simbolizmo tėvas Baudelaire, yra nukalę moderniojo poeto sąvoką. Baudelaire pateisina šią naują sąvoką tuo, kad reikia ją išsakyti ypatingą modernaus me- nininko sugebėjimą, būtent — didmiesčio dyknę pajusti ne tik

Romantikai eschatologine nuotaika, t. y. įsitikinimą, kad gyvenamasis laikas yra paženk- (Nukelta | 3 psl.)

Tel. PR 8-3229
DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIŲ IR
GERKLES LIGOS
2858 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akušerija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford
Medical Building) Tel. LU 5-6446
8007 W. 83 Pl, Justice, Ill. 599-0500.
Pirmia ilgonius pagal susitarimą.
Jei neatsiliepia, skambinti 874-8012

Tel. ofiso HE 4-5849, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1 iki 7 popiet,
antr., penkt. 1-5, treč. ir šešt. tik
susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabinetą perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: pirmad. ir
ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penk-
tad. 10-4, šeštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6968
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir
Emocinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. tel. — GI 8-6873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So., Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne-
atsiliepia, skambinti: MI 2-0001.

Tel. — BE 3-5893
DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akų Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-2220
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K S A
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt.
nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8
val. vak., šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2844 West 63rd Street
Val. kasdien nuo 1-4 p. p. ir
6 iki 8 v. Trečad ir šeštad. uždaryta

DR. K. A. V. JUCAS
TEL. 763-3310 — 489-4441
ODOS LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai
2403 W. NORTH AVE.
6524 N. MILWAUKEE AVE.
Valandos pagal susitarimą

Visi telefonai 652-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad ir
šeštad. tik susitarus.

DR. TERESĖ KAZLAUSKAS
VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
9755 W. 143 Street
Orland Park, Ill. 60462
Valandos pagal susitarimą
Tel. 349-0887

Tel. ofiso ir buto OLYMPIC 2-4159
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 8-3 val. vak.
Išskyrus trečiadienius.
Šeštadieniais 12 iki 4 val. popiet.

Tel. RELiance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuviai gydytojas)
3925 West 59th Street
Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir
penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8
val. vak. šeštad. 12-2 val. p. p.
trečiad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KODIŲ IR VAIKŲ LIGŲ
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto
iki 1 val. popiet.

Ofiso tel. HE 7-1168
Rezid. telef. 239-2919
Ofiso HE 4-1818. Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKASKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave., kampas)
Val.: pirmad., antrad., ketv. ir penkt.
Nuo 3 iki 7 val. p. p.
Tik susitarus

Tel. — 282-4422
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
ofisai:
111 N. WABASH AVE.
4200 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEČKAS
OPTOMETRISTAS
(Kalba lietuviškai)
2628 W. 71st St. — Tel. 737-5149
Tikrina akis. Pritaiko akinius ir
"contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, PŪSLĖS IR
PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet
ir ketv. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5548

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. HE 5-4410
Rezid. GR 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 1 val.
iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 val. vak.
antr. ir penkt. nuo 1-3 val. p. p.
ir vakarais pagal susitarimą.

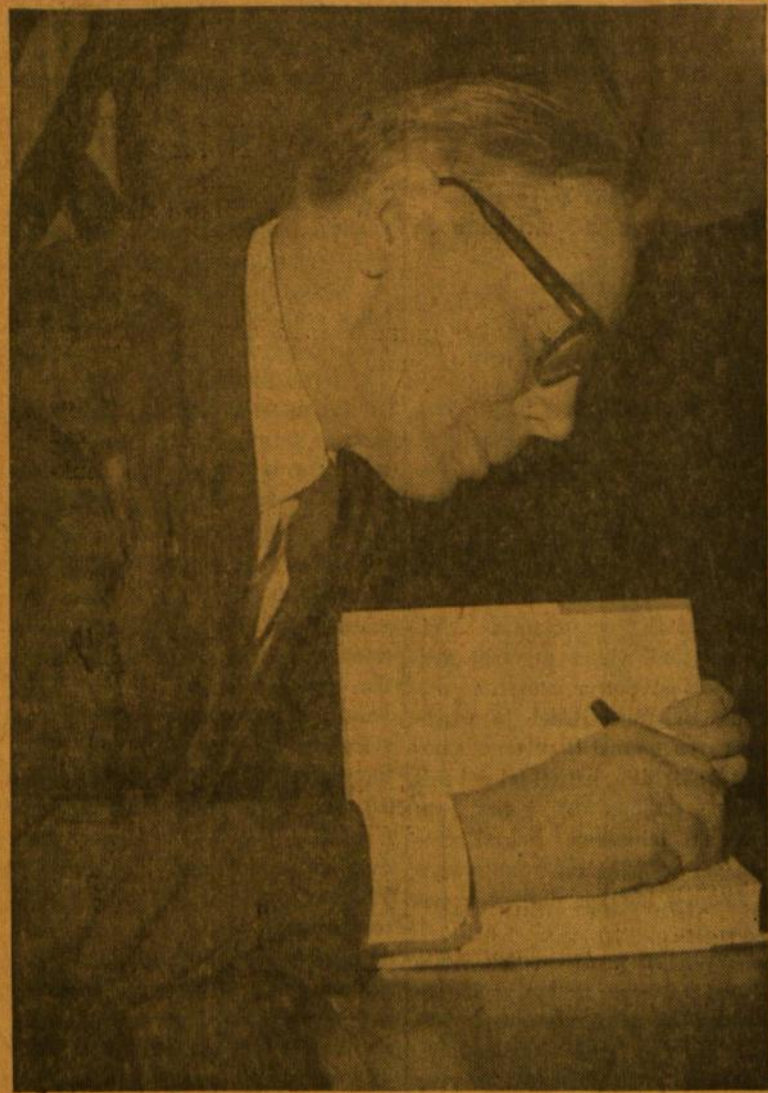
DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. P ROspect 6-1223
Ofiso val.: Pirm., antr. treč. ir
penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8
v. v. šeštad. 2-4 val. popiet. ir kitu
laikų pagal susitarimą.

Ofiso tel. HE 4-2123. Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val.: pirm., antrad., ketv. ir penktad.
2-6 ir 6-7 — 18 anksto susitarus.

Tel. Ofiso PR 6-6446
DR. ONA VAŠKEVIČIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 South Albany Avenue
Val.: Pirmad. 6-8 p. p. antrad. 2-5
p. p. penktad. ir šeštad. 2-4 p. p.
Kitom dienom tik skubiu reikiau
susitarus.

Tel. Ofiso PR 6-6446
DR. F. C. WINSKONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Valandos: 1-6 val. popiet.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

Ofiso tel. 767-2141; namų 636-4850
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val.: pirm. antr. ketv. 2-5 ir 6-8,
penktad. 2-5. Šešt. pagal susitarimą.

Jonas Aistis pasirašinėja savo knygas jo poezijos recitalio dalyviams 1967 m. gruodžio mėn. 16 d. Los Angeles lietuvių kolonijoje. Nuotr. L. Kanto

ŽMOGUS JONO AISČIO LYRIKOJE

(Atkelta iš 2 psl.)

lintas mirštanti kultūros ženklų, švelnių spalvų grožiu, kurį teikia kultūros saulėleidis. Baudelaire eschatologinė nuotaika, kuri tęsiasi iki mūsų laikų (O. Spenglerio "Untergang des Abendlandes", pokario europinis pesimizmas dėl Amerikos ir Sovietų Sąjungos nekultūrų plėtimosi) perduoda naujais, daug labiau sukrečiančiais vaizdais ir aštresne išvalga. 1860 m. jis parašo eilėraštį "Le coucher du soleil romantique" ("Romantikos saulėleidis"), kuriame parodo, kaip patekėjusios saulės skaidri šviesa, jos sveikinantis, džiaugsmą ir meilę skleidžia spinduliai palaiapsniui nyksta už horizonto, saulę nesulaikoma pakeičia šaltos nakties karalystė, kurioje viespatauja tamsa su savo balsumais; iš tamsybės kyla kapų kvapai, poeto koja mindžioja rupūžes ir sraigės. Šie simboliai kalba nedviprasmiškai. Jie nurodo, kad

moderniojoje poezijoje neatšaukiamai įsivyravauja slepanti šurpi nuotaika ir kad išnyksta bet koks, dar ir žlungant buvęs jmanomas, dvasinis jaukumas. Prieš akis atsiveria beprasmiškos tamsos gėlmė.

Be abejo, Aistis nėra tikra prasme lietuviškas Baudelaire. Bet kad jis yra prisidėjęs bodlerinio simbolizmo ir apskritai prancūziškojo simbolizmo ir romantizmo dvasios, netenka abejoti. Tai pakankamai įrodo jau cituoti eilėraščiai apie gyvenimo banalybę, beprasmiškumą, nuobodį, kur taip mėgiami tamsos, nakties įvaizdžiai. Yra jo lyrikoje ir tokių vietų, kurios tiesiai išreiškia eschatologinę nuotaiką:

Abuojumu ir šypsena, it mirusio,
Ziūriu, kaip žaidžia cigaretes
dūmas.
Ziūriu tuo sopuliu pastirusiu —
Sirdy nei kirminas dar sugelias
graudumas,
Bet kas iš to, kad piršto
nepajudinti,

Bet kas iš to, kad ten krūtinėj
sopa...
Aš gyvenu agonija, geltonu
rudeniu
Drauge su merdincia, su
mirštancia Europa. (52)

Aistis, rodydamas neoromantinės dvasios žmogų, iki nihilistinio neigimo nueina, palyginti, nežaiznai, ir ši nihilistinė nuotaika daugeliu atvejų išsakoma tiesioginiais, paprastais, netgi proziniais žodžiais (nėra prasmės, gyvenimas be tikslo ir pan.). Jis nesigardžioja ir nesisvaigina žūties nuotaika, neieško pilkybėje gėlių, kaip Baudelaire. Tėra tik pora eilėraščių "Užgesusiose Chimeros akyse", kur moderniojo miesto šalčiu kviečiama gėrėtis, o jo lunaparko galima užmiršti sopulį ir vargą. Bet ir čia gal reikėtų įžūrėti daugiau ironijos nei tiesioginio pasisakymo:

Ir pajusi šaltį,
Ir pasigėrėsi —
Drėgname asfalte
Atsimušę šviesos
Tarsi bėgalinė
Laimė atsišviestų —
Šviesoje patvinęs
Skendi visas miestas.

Ar ne šičia, žemėj,
Ar ne šioj vietoj
Mus šviesos reklama
Lunaparkam kvietė: —
Eikite, kas verkiat,
Skundžiatės ir vargstat —
Šičia, lunaparko,
Laimė akys margstai!

Eikite, pažvelkit
Prieslėgti, išvargę —
Čia užmiršit alkį,
Sopulį ir vargą. (53)

Ieškant toliau priežasčių, kodėl Aistis sielvingas, reikia atkreipti dėmesį į skausmą, kurį autoriui sukelia kūrybos vyksmas. Jis apskritai poeto mirinimas.

Kiek to mano kraujo teka,
O nežydi nai...
Pėdsakus manosius seka
Mintys juodos kaip varnai... (54)

Arba:

Nesu niekad niekam sakęs šito,
Šito niekam pasakytį negaliu:
Zodis — žiedas pumpure nuvytęs,
Jis numiršta į pasaulį
pakeliui. (55)

Ši kūrybos kancėja irgi yra neoromantinės kilmės, ypač kur ji pereina į katarsį — skausmo sušvelnėjimą, jį perdavus eilėraščiui. Sena poeto patirtis, kad rūpestis, sielvingas verčia juos išdainuoti ir tuo tuo jų išsilaisvinti. Šitai tapo labai aktuolu, kai 19 amžiuje konkretus skausmas perėjo į skausmą apskritai, į tam tikrą sielvingą dvasios laikyseną ir pagaliau net į nihilizmą. Tada kūryba tapo be-

prasmybės tamsoje klaidžiojančiam rašytojui išsigelbėjimas. Šita prasme Aistis pasisako labai aiškiai:

Paverstą į vyną mano kraują
gersi
Ir mane pajusti širdyje giliai,
Taip nusivalysi tu aukos katarsiu,
O ištikęs skausmas greit tave
apleis. (56)

Tik skaitytojui čia nešama paguoda per katarsį visų pirma yra paties poeto paguoda sau. Savo sielvingą žodį Aistis teisingai ir tuo, kad jis giliai pergyvenęs savo tautos skaudų likimą.

Ir kas mane užkrėtė liūdesiu?
Ir kodėl mano žodis graudus?
Ją matau, kaip mergaitę apvilta
rūtose,
Kaip apvilta mergaitę
žieduos... (57)

Poetas norėtų pravirkti, kad jo žemė "nuvargusi nuo melo, sielvarto ir smurto" (58). Tai aliuozijos į melą ir smurtą, dėl kurių kiti — išoriniai tėvynės priešai — kalti. Skausmas juo didesnis, kad savieji tėvynę alina ir stumia į materialinį ir dvasinį skurdą. Štai, eilėrašty, pavadintam "Ejau laukais", poetas mini, kiek daug Lietuvos kaime "sopulio graudaus, kiek skurdo", bet ne jis nakinamas, o sostinėje keliamą opera... Provincija tyli, sulinkusi po aimanom, kai vargo nebeįpakelia, tai ieško laimės Brazilijoje, lyg tėviškė būtų ne laukų artojų, o "tenorų palaimintų". Karčia ironija kreipias poetas į Viešpatį, kad jis atimty iš jo visas profesijas ir paliktų tik vieną — tenoro... Mat, ir tada, kai bus pragrėses ir balša, ir tėvynės meile, jis būsiąs vis tiek tėviškai nepamainomas, nors ir atminsiąs jos vargus tik prie kokteilio... Baigiamas šis eilėraštis, kuris savo kartumu primena Majronio satyras, klausimu: "O tėviške, o tėviške, kur einame?" (59). Skaudu, kad tėvynėj sunyko idealizmas, klestėjęs Nepriklausomos Lietuvos kūrimo metu, savanorių žygiuos:

Nū garbini tu šlykščiąją
šunaują, —
Tave iščiulpusi apleis jinai...
Tik mano tu ir savanorių kraujo
Nepaskaitai ir nepateisimai. (60)

Arba:

Buvo tokios dienos, kada žodis
džiaugęs —
Tėviškė paplūdus buvo dar
kraujuos,
Bet nū ją aptraukė Svento Rašto
raugės,
Tai dėl to vaidenas toks graudus
ruduo. (61)

(Nukeita į 6 pusl.)

Pranas Visvydas

PASIZADĖJIMAS

Baigiau metus eiliuodamas,
pradėjau džiaugsmo šampanu,
draugus bučiuodamas.

Baigiau ir tai,
ko niekad nepradėjau.
Dabar pradėt pasižadėjau.

Dangaus mėlynė ta pati kaip vakar.
Prie durų gulį valcarykščiai batai.
Ant stalo stūkso nepradėtos knygos.
O veidrody — stebuklas! —
klajojanti piltis išdygo.

Tai ją pasieksiu. Duodu žodį.
Visur keičiaudamas,
draugus bučiuodamas,
pasieksiu taip, kaip pernai.

Todėl taurė bus sklūdina,
ir pabaigoj
skambės "Pakelkime" daina.

TIKROVĖ

Tegul taip būna, mielas drauge,
tegul tikrovė neprazūna.
Pakeist negalima tikrovės.
Tegul ji būna.

O ką darysi būdamas netikras.
Gyvenime leikvienas spriktas
tikrovę myli, adoruoja
ir tariasi tikriau galvojęs
už tūkstantį artojų.
Netikras būdamas,
tu nieko nelaimėsi,
be šilumos kretėdamas kentėsi,
ir tavo žvilgsnis bus rasotas,
ir susiaurės žaidimų plotas.

Todėl, drauguži, patariu:
Tegul taip būna,
tegul tikrovė neprazūna.
Bandyk surišit dienos galus
ir būk be galo realus.

VELIAU GAL UZMIRSIU

Vėliau gal tikriausiai
užmiršiu vietovę:
ir miesto vardą,
ir santakos šlovę,
ir plazdančią narsą
puikūnės širdies.
Vėliau, gal vėliau nebus atminties.

Vėliau gal galėsiu
sakyti, kad rūmų
ir sodų nereikia
vienatvės karūnai,
nes miega aistros
puikūnės širdies.
Vėliau, gal vėliau nebus atminties.

Dieviškojo Olimpo detalė graikų vazoje iš šeštojo šimtmečio prieš Kristų.

Bet šiandien nelaidžia

tas rūpestio kalnas
pasiekti už slenkščio
užmaršties delno.
Kas naktį paguldo
dievai ant širdies
regėjimo lešį ir sako: Vaistai nepadės.

MIRUSIAM POETUI

P. L.

Dievai tave palaidojo
kriauklėtoį karalystėj,
kur Nemezidės balso klausos
Ramusis vandenynas.

Dievai tave dia atvedė
po dvilyktos kelionės,
kad horizonte pamatytum,
kaip linkėminasi žmonės.

Ar čia ūgai gulėsi,
vienai dievai težino.
Kas naktį luotą supa
senoviniai sietynai.

Prieš bilijoną metų
žvaigždėm dievai išpynė
visatos amžinybę
žėruojančių tėvynę.

Į jos patvarų glėbį,
į šaltą laisvės tolių
dievai tave nuvedė,
kaip savo brolių.

Bausmė

Apsakymas

Jurgis Gliauda

I

Aužo.

Perekšlė višta už skarmalinės užuolaidos rūpestingai, netgi piktokai, sukvakšėjo karr, karr... Po valandėlės, drumsdama trobos prieblandos tylą, višta kvakštelėjo dar nekantriau.

Strazdelis atkuto iš miego.

Jis miegojo ant kieta, vien gūnia pridengto guolio. Sugavęs pro miegą nekantrų perekšlės kvakčiojimą, jis pramerkė akis ir tuoj pajuto dėl kieta guolio sąnariuose savotišką sustabarėjimą. Miegas bematant, vos krustelėjo jies blakstienomis, nubėgo kaip vanduo nuo anties, šiai iš kūdros išlipus.

Drumzlinai rusvas ankstybos saulės spindulys gulėjo ant sienos ir nesiekė aslės. Troboje dar plūduriavo prietemis.

Kunigas sumojo: tai ir vėl jaunas smalsus katinukas krečia pokštus, kiša snukį už vištininko užuolaidos, erzina kanapotę.

— Štiš! — įspėjančiai pasakė kunigas, atsigodęs iš įmigio.

Rainis, prakišęs snukį ir priekines kojas iš po pilko skuduro, lyg suprato, jog netinkamai pasielgęs. Katinas išniro iš po užuolaidos ir įsistebėliojo į šeimnininką savo žydriomis, apskritomis akimis, perskeltomis stambiais brūkėniais ir juodomis lėliukių linijomis.

— Štiš! — pakartojo Strazdelis, jau atsisėdęs ant savo kieta guolio, kasydamasis šonus ir nugarą, kiek ranka siekė. — Kiek gi kartų tau sakiau: nekišk nosies, kur nereikia.

Rainis, jau pasitraukęs nuo skuduro, valandėlę stebėjo šeimnininką, stengdamasis suprasti sakinio prasmę. Katinas priėjo prie basų Strazdelio kojų ir, patenkintai murkdamas, ėmė trintis ir glostinėtis į letenas.

Perekšlė nurimo.

Palengva, o vėliau lyg skubomis, troboje šviesėjo. Langas nebuvo užuolaidos uždengtas. Už lango ryto vėjųkštis judino prie pat sienos prigludusį kerotą šermukšnio krūmą. Platūs šermukšnio žiedai, lyg lėkštės, iškeltos ant mosuojančių delnų, plačios žalsvos lėkštės, siūbavo ore ir svaidėsi šėšėliais.

Troboje buvo medinė lova be patalo. Stalas buvo įstumtas į kambario kampą. Kitame kampe buvo platus, stalo aukščio vištininkas, vasarą tuščias. Ten perėjo višta.

Gaidys už durų, lyg pačiame kambaryje, sudrebino tylą linksma ir karinga kakarine. Vėjas smagiai nučiuožė aukštų.

— Išdaigausi su perekšle, troboj neleisiu nakvoti. — atlaidžiai pasakė katinui Strazdelis.

Paskui jis pakėlė akis į stambų medinį

kryžių, kuris karojo sienoje ties stalu, ir susikaupęs murmėjo lotyniškus sakinius, rytinius ir būtinus poterius. Atrodė, jog jis tarė tam tikras burtų formules, dienai taip gaivalingai įsidienojant.

Mažo kvadratinio lango atšvaista, pilna saulės, atsigulė ant pluktinės aslės. Medis

nis postambis Kristus, atrodė, įdėmiai stebi lovoje sėdintį seną kunigą, kuris, poterius kalbėdamas, plikas kojas nuleidęs ant grindų, prorečiais kasinėjasi šonus ir strėnas...

Viskas, Viešpatie, viskas buvo jaučiau prieš kelerius metus, kada jis gyveno atokiame nuo Kamajų užkampyje, Inkliužių

Nelyginant Luigi Pirandello dramoje "Šeši personažai ieško autoriaus", Los Angeles mieste susitiko autorius Jurgis Gliauda (dešinėje) su savo knygos "Simas" herojumi Simu Kudirka: realybė yra neįtikėtinų reiškinų mozaika. Šiandien čia atkarpoje pradėdam spausdinti Jurgio Gliaudos novelę, kurios pagrindiniu veikėju yra jau gana tolimų praeities laikų mūsų poetas kum. Antanas Strazdas-Strazdelis (1760-1833). Kaip žinome, šios novelės autorius yra laimėjęs ir pastarąjį Draugo romano konkursą: praeities sekmadienį juri komisija premijavo konkursan atsiųstą jo romaną "Pagairė". O kol "Pagairė" bus atspausdinta, kviečiame skaitytojus susipažinti su labai intriguojančia Jurgio Gliaudos "Bausme". Nuotr. L. Kanto

kalmelyje, turėjo ten, greta savęs, mielą jam moterį. Lakstė ir bambėjo trobelšėje vaikais — pirmagimė, biblinės nuodėmės malonė. Čia gi, atitremtas prie Kamajų dvaro, pelkynais atskirtas pagal kurijos valią nuo senos, jaukios jam vietos, Strazdelis tarėsi įkalintas esąs. Jis tarėsi gyvenęs čia laikinam vyskupijos numaldymui. Kaip alitriai norėtų jis dirbti savo žemę, basomis pėdomis minti purias, jo suverstas, trapiai į tarpvagį nusėdančias vagas.

Prie lovos, ant stambaus vagio kabojo pilkas jo apdaras. Kiek gunktelėjęs ir kiek pasitrypėdamas vietoje, jis vilkosi drabužius, patogiai aptrūpintus trinityčius, kurių nenešiojo dvasiškas luomas. Visą vakarą vakar jo sąmonėje neramiai besiblaškūsiai mintis maišėsi su lotyniškais žodžiais. Tai buvo pirmasis ritmingo posakio branduo. Pagal eiliavimo įgūdį jis žinojo, kad iš to pradmens gali išsirutulioti priegiesmo tekstas. Eiliuoto posakio pradžia visad klaidi ir nežinia kaip užsibaigs. Pradžia visad slidi, kaip už uodegos vandenį sugauta apstambė žuvis.

Šermukšnis už lango, besilaigydamas vėjuje, vis keitė saulės spindžius — ir šviesa troboje mirgavo.

— Karr... — su saldžiu pasitenkinimu nukvakšėjo perekšlė. Buvo girdėti, kaip višta rūpestingai varto kiaušinius, kaip naūgais skrabena kevalą.

Apsirengęs, Strazdelis prisėdo ant lovos. Glūdinti smegenyse mintis panašėjo į viščiukus, tūninius įperėtuose kiaušiniuose. Saulėtas lango kvadratas, labai virpėdamas nerimastingo šermukšnio šėšėliais, nuslinko

(Nukelta į 4 psl.)

Bausmė

(Atkelta iš 3 pusl.)

ant dulkinos asios. Dabar gredyme išsišovė atplysio molio pleiskanos ir įdubos. Už užsklestų durų gaidys pakartojo savo spiegiantį kakarekū. Katinas, murkdamas, trinėsi į apibrizgusias šeimininko kelnes.

— Puti, puti, — maloniniai sušvebeldžiauvo senas kunigas, atkeldamas perekšlės užuolaidą.

Višta rūpestingai atsakė: karr... Višta žinojo, kad šeimininkas iškels ją iš lizdo, išneš laukan prasivėdinti. Bet ji apsimetė tuo nežinanti ir rūpestingai, net piktoškai, kartojo savo kvakšintį "karr..."

Plati, grubi, muzikiška šeimininko plaštaka įsibrovė po jos karštų pilvų ir atskyrė ją nuo išildytų kiaušinių. Strazdelis pakėlė išsiptusią vištą ant išskėsto delno, kita ranka atkišo durų branklį. Jis nešė perekšlę jos rytinei pravaikštai lauke.

Vos jis pravėrė duris laukan, jį pasitiko saulės spindėjimas ir vėjo šelsmas. Sermukšnio krūmas laigėsi šalia durų. Atokiau, kitų plataus kiemo pusėje, lingavo aukštų alksnių gojeliai. Kiemą užgožė kiškiagrakiai lankstėsi vėjui. Tai buvo saulės ir vėjo mišinys.

— Karr... — kažnkaip nepatenkintai nukriokė perekšlė, kai kunigas paleido ją į žoles. Vėjas tuoj pagavo vištą — ir jį pavirto juokingu pilksvu kamuolėliu.

Čia buvo daugiau kuoduotų, kanapėtų vištų. Rudaplunksnis, atspindžiais žvilgantis gaidys galantiškai kvietė savo žmonas, atradęs dėmesio vertą sėklytę.

II

Strazdelis būvė, kaip sakė kaimiečiai, tikras aukštas kuolas su skersiniu. Jis buvo labai liesas, stambiakaulis, sukumpęs. Rankos lyg pernelyg ilgios, kojos, lyg pernelyg prauskios. Kojos kažnkaip savotiškai stipriai rėmėsi į vėjuje papurusią veją.

Jis pasilenkė, išrovė iš po kojų paplokštą avizolės lapelį, lietiesį jį tarp abiejų rankų nykščiu ir pūstelėjo pro tą armonikėlę. Išsigavo rėžiantis švipsnys. Taip tiko atsiliepti saulei ir vėjui. Jis gerai žinojo pagoniškos antikos poringę — ir toks pokštas visad jam priminė pagoniškojo dievo Pano išdai-gas.

— Dominus omnipotens saulelė per vėją dangumi ridinėja, — susidėjo posakis, glūdėjęs minty.

Čia jis pastebėjo, kad atokiau, prie alksnių gojelio, stovėjo kepurėtas vyras.

Atvykėlis, atrodė, laukė Strazdelio trobos durų pradarymo ir dabar, atrodė, stovėjo ryždamasis prieiti prie dvasiško. Nusimdamas nuo plaukuotos galvos aukštą žemdirbio kepurę, vyras žengtelėjo kunigo link.

Pilksvus jo trinityčius purtė vėjas. Atrodė, vyras pastorėja, tai vėl sulysta. Atokumas buvo bent pusšimtis žingsnių. Vyras buvo pečuitas, senstelėjęs, todėl sustabarėjęs judesiu.

Svečias pagarbino Jėzų Kristų ir gavo atsakan — per amžius...

— Matai gi, — pasakė Strazdelis, rodydamas pirštu į ant žemių puolusią ir skubomis ir su įniršiu besikapstančią perekšlę, — visą parą tupėjo, dabar žemėmis šviežinasi.

— Taip, taip, kunigėli, kaipgi kitaip, — atsakė trinitytuotas senis.

— Parą ištrupėjusi per pilna perekšlė, — paaikšino kunigas. — Dabar vėl bus lengvesnė.

Jie abu stebėjo vištą, kaip ji skubomis pašoko iš dulkių, kaip rūpestingai kvakšėdama, pasileido bėgti į praviras trobos duris.

— Su dideliu reikalu prie tamstos, — pasakė atsilankėlis. — Pagalbos.

— Viešpaties prašyk pagalbos, — pasakė Strazdelis. — Kunigas yra tikėtai Dievo valios tarpininkas. Kur esu, sveiką, matęs?

— Mes vargani esame, kunige vikare, sunku mus pastebėti. Daubarai pašaukimu. Matėte mus prie Dievo stalo.

— Prieš Dievą, Daubarai, žmonės susikirstyti į duris ir latrus. Ten, aukštybėse, žmonių neskirsto turčiais ir vargšais.

— Tai šventa teisybė, kunige vikare.

Vėjas sklėdė palaidus, pilksvai žilus, ilgus senio plaukus. Stambus pluoštas krito skersai raukšlėtos kaktos, lyg perskeldamas galvą.

— Kokios gi bėdos? — paklausė Strazdelis.

— Dukra, — giliai atsiduso Daubaras, ir gniužtelėjo pirštais kepurę.

— Vaiką parnešė? — paklausė Strazdelis ir pridūrė: — Jeigu ir parnešė, nenusimink, Daubarai, augš Dievui katalikas.

— Manding, blogiau, — iššvokštė senis, — tekėti spyriuojasi, kvailla ožka. Diržu lupau. Motina už plaukų tšsė. Sventos dvasios reikia mūsų Katrei nuo piktų burtų apginti.

— Tu, matau, smarkus esi, — pasakė susidomėjęs Strazdelis.

— Su arielka pyktį maišau, — prisipažino Daubaras. — Su arielka protą sumaišęs, diržo stvėriausi.

— Tai nepadės, kaimyne, — šyptelėjo Strazdelis.

Jis pakėlė dešinę prie savo stambaus, priekin išsišovusio smakro ir pajuto po pirštais dygius šerius. Jausmas buvo geras ir vyriškas.

— Tai nepadės, kaimyne, — jis pakartojo savo nuomonę.

— Nenori, varna, būti turtinga, brikėję važinėti, devynianyčiais puoštis. Kaip už ražančiaus, už diržo stvėriausi. Motina balsu rėkia. Nenori, merga... savo laimės nenori...

— Nesuprantu tavęs, Daubarai. Ar jūsų Katrė vienuolynan stoja? Apie kokius devynianyčius tauzaiji?

Daubaras suspaudė pirštuose kepurę, šviesiom savo akimis apžvelgė dangų (anei debesiukščio, tikta saulė užtvindė dangų spindinčiu savo auksu), žvilgterėjo į alksnių atokesnį gojelį (alksnio žievės delnus rudina), pažūrėjo į seno kunigo veidą (ir jam kuteina kaktą prozilė suoga), ryžosi įsidrąsino ir paaikšino padėtį.

— Nenori Katrė tapti Varakauskiene, nori amžinai dvere vargti Pašilinė tapusi.

Jis atsiduso, reikalas buvo aiškus, pridūrė:

— Tėvai gi, kunigėli, esame. Savo dukros laimės norime. Kada bus ji Varakauskiene ir lažas atkris. Ir dvere Varakauskas turi balsą. Tą gi užsmauktu kepurę Pašilį diržu nuo kiemo varau.

— Tai kurgi tas Varakauskas? — paklausė kunigas, apytikriai suvokdamas reikalą. — Ar jis prie mergos nesigretina? Ar jis nori, kad jam merga, it ožka už uodegos sugavęs, už kasų sugavęs, atvestum?

Daubaras nustebė.

— Varakauskas, oho! Ar jam paskui merga lakstyti? Pasakė kartą ir gana. Ir laukia. Pažįsti gi ji, tą turčią, kunigėli? Nuosavas ūkis, kaip pusdvaris. Savo bernus valdo. Našlys ir jau arti mano amžiaus. Bet kasgi turtingo vyro apie amžių klausia? Pašilys gi! Dvaro bernas! Mėšlagrybis! O Katrei jis kaip puodas meduotis. Varakauskas aruodais pertekęs. Kamajų ponas jam ranką paduoda.

— Tad Varanauskas Katrės nori? Nori, kunigėli, nori.

— O jūs gi savo dukrai laimės norite?

— Šventi žodžiai, — suriko tėvas. — Katrę gavęs, Varakauskas žadėjo bažnyčiai paremti, tėvų neužmiršti, mano lažą dvere išpirkti. Katrė, ožka, savo laimės kratosi! Varakauskui ir surišta Katrę pristatyčiau.

Valandėlę Strazdelis stovėjo tylėdamas. Nykščiu ir smilium glostė savo šeriuotą, priekin išsišovusį smakrą. Vėjas plaukus žūliai sklaido — malonumas!

— Eik dabar, Daubarai, namop, — lyg sugalvojęs planą veikti, pasakė kunigas. — Įsakyk Katrei kunigo vardu atsilkaupiti prieš kryžių ir proto šviesybei atgauti sukabėti dešimtį sveikamarijų. Abiem kojom atsilkaupiti ir vėl pakartoti. Ir kalbėti maldą visu balsu.

Strazdelis apsisvalgė aplinkui (ar padės pakvaišusiai mergai klaupitai ir maldos?). Ertmė nuo trobos iki alksnių gojelio virpėjo nuo šilto vėjo. Toks saulėtas tas pasavasarinis vėjas! Lyg Dievo alsavimas pildė auksinę ryto padangę. O gal nušneka senis? Reikia Varakausko paklausti.

— Po pietų beržynan žirglosiu, — pasakė Strazdelis, — geros viržos ieškoti. Pas Varakauską užsuksiu. O tu, Daubarai, man patalkink, melsk iš Dievo rankos savo dukrai laimės.

Skubomis ir stabariškai pasilenkęs, Daubaras norėjo pagauti kunigo ranką ir atsidėkoti už dėmesį pabučiavimu. Strazdelis atmetė savo dešinę šoną.

— Kaipgi bučiuosi, — jis pasakė nepiktu priekaištu, — žemdirbiška mano ranka, kaip nekunigiška. Ką tik kanapėta nuo lizdo kėliau. Tikta jau manaip, jeigu tinka ranka arkliui, tinka ji ir kielikiu pakelti.

Kada Daubaras kiūtino per vėją su plevenančiais trinityčiais atokesnio alksnyno link, Strazdelis atsišėmė į durų staktą ir glaustas, ritmingas sakinyš įnoringai pasikartojo minty:

— Dominus omnipotens per vėją saulelė ridinėja...

(Bus daugiau)

Kazimieras Zoromskis

Tapyba (Nuotr. V. Maželis)

MŪSŲ KALBA

RED. DR. PR. SKARDZIUS

„Lietuvių literatūros istorijos“ kalbiniai trūkumai

(Tęsinys iš praėjusio seštag.)

Galininkas keistinas naudininku: (...) nepartinus atstovus J. Basanavičius, demokratas — A. Smetona, soc. demokratas — S. Kairys, krikšč. demokratas — Pr. Būčys, ūkininkas — karininkas J. Stankūnas (...)

376. ('Astovauti' valdo naudininką, tad sakytina: nepartinams..., demokratams..., soc. demokratams..., krikšč. demokratams..., ūkininkams...). Donatas atstovauja moraliskai sveikesniają bajorijos dalį (— sveikesniajai bajorijos daliai) 536. Antrąjį kelią atstovauja (— antrajam keliui atstovauja) studentas Zenonas 537. Veiksmažodis 'astovauti' autorius sykį pradžioje pavartojo kaip reikiant su naudininko linkniu: (...)

teismuose dėl protestantų užgrobtų bažnyčių ir kito bažnytinio turto vyskupijai taip pat atstovavo M. Daukša (...)

47. Sunku suprasti, kodėl jis tolesniuose puslapiuose iškrypo į šuntaki.

(...) tai buvo vadovėlis lietuviams savo praėitį pažinti (— praėičiai pažinti) 549. Antra priemonė pažadinti tėvynės meilę (— tėvynės meilę (pažadinti)) 522.

Galininkas keistinas įnagininku: Jos (Prūsijos) karaliai mėgino sekti prancūzų Versalio dvara (— dvaru). Jis rašęs sekdamas lotynų klasiškus (— klasikais) 184. 'Sektį' reikšmė 'panašauti' valdo įnagininką. Sekdamas N. Nekrasova (— Nekrasovu), suktūrė (...)

418. Tačiau kaip reikiant parašyta 452 p.: Sekdamas I. Krylovu (...).

Įnagininkas keistinas kilmininku: (...) galinti rašyti tik tada, kai aprašomuoju dalyku (— aprašomojo dalyko) esanti giliai (— labai, didžiai, smarkiai) sujaudinta 529) (...)

eilėraščiai yra turtingi idėjomis (— idėjų, bet geriau: eilėraščiuose gausu, apstu idėjų) (...)

Mažoje Lietuvoje 18 amžius yra gausus dideliais literatūriniais darbais (— didelių literatūrinių darbų) (...)

70. Keistina galininku: Ši trumpa D. Poškos apžvalga rodo autoritų buvus vienu (— viena) žymiųjų 19a pradžios kultūrinių (...)

200. (...) skelbė jį buvus kunigu (— kuniga), seminarijos rektoriui (— rektoriui), profesoriumi (— profesoriui) 204. Šios rūšies sakinius įprastesnė yra galininko su padalyviu konstrukcija.

Įvairios kitos konstrukcijos

Padalyvis keistinas dalyviu: Giminaičiui kun. S. Lopacinskui padedant (— Giminaičio kun. S. Lopacinsko padedamas), S. Daukantas pradėjo mokytis (...)

236. (...) su tėvu V. Kudirka, kun. J. Kolytai padedant (— J. Kolytos padedamas) buvo jau senokai susitaikęs

tuvių kalbai nebūdingas. (...) nekludė jai įvelgti jį supusios aplinkos (= aplinkos) šelmes (...)

531. Reikia išmesti 'ją supusios', nes tai tėra vien daugižodžiavimas. Iš 'aplinkos' žodžio reikšmės savime aišku, kad ji 'supa' viską ir visus, kas joje yra. (...) ir dabar "Varpas" laikas nuo laiko (— kartais, retkarčiais, kada-nekada) pasirodo 371.

Periodikoje pastebime pernelyg dažnai vartojant būdvardį 'gilus' ir praeiviskmį 'giliai'. Mirgėte mirga 'gilios' pagarbos, 'gilios' užuojautos, 'gilūs' dėkingumai ir padėkos, 'gilus' tikėjimas, 'gilus' specialistas, 'gilus' skirtumas ir t. t. Kai ką darome, tai vis 'giliai'; ir gerbiame 'giliai', ir liūdime 'giliai', ir miegame 'giliai' ir mus apvilia 'giliai', ir įžeidžia 'giliai' ir t. t. be galo.

Beatodairiškai vartojamas 'gilus' ir 'giliai' virsta atgrastu šablonu, žodis pasidaro nustekentas, nujodytas. Blogiausia, kad jo vartosenos gausis stumia lauk gerus sinonimus ir skurdina kalbą. Jei dėl šios negerovės galima rasti lengvatinamų aplinkybių eiliniams laikraštininkams, tai solidžių raštų autoriams reikalavimai kur kas didesni ir neatlaidesni

LLI istorijos paskutiniame šimte puslapių autorius, imdamas vertinti gildenamuosius rašytojus ir veikalus, 'gilus' ir 'giliai' žodžių nebegali nusikratyti ir pavartoja juos per dvidešimt kartų. Išrašytosiose ištraukose pabandžiau įterpti sinonimus pakaitalus vietoje nudryžusių 'gilus', 'giliai'. Nepretenduojau, kad jie vieninteliai tinkami ir kad negalėtų būti geresnių, bet vis dėlto vertesni, negu tolydžio besikartojantis šablonas. Štai ta virtinė samplaikų:

Idejiškai gilus (— idėjų pilnas) nuotykių romanas 502. giliai (— itin, labai) humaniška 503; giliai (— didžiai) prasminga 512; giliaus (— didelį įspūdį) Julijai padarė 519; nėra nei pagilintu (— ryškesnių) charakterių 528; Gilesnio (— reikšmingesnio) turinio 528; giliau (— nuodugniau) neanalizuoja 528; giliai (— didžiai, labai) sujaudinta 529; giliau (— atidžiau) pažvelgti 535. Ji (melancholijs) giliai (— didžiai, be galo) psichologiška 572; giliai (— tvirtai) tikėjo 573.

Kaitybės ir darybos dalykai

Kaitybės dalykai yra, rodos, pakankamai gerai sunorminti, ir nebėbūtų reikalo nei įvairavimų, nei kokių naujovių graibstyti. Tačiau LLI istorijos autoriui ne visos norminės lytys patinka.

Sakysim, parodomojo įvardžio 'toks' ir pažymimojo įvardžio 'višoks' vryškosios giminės daugiskaitos vardininką rašo toki ir visoki, nors šių įvardžių ty linknių norminės lytys yra tokie, visokie. Šios saviškos vartosenos pavyzdžiai randami 7, 302, 305, 379, 415, 475, 488, 492, 564, 304 ir 445 puslapiuose.

Visame tome nė apsirikus neparašyta šių įvardžių vardininkų norminės lyties, nors kai kuriuose kituose (žodyno, kaitybės, rašybos) dalykuose tokios nuoseklios linijos nesilauko.

Negalima manyti, kad minėtųjų žodžių norminių lyčių, P. Naujo-kaitis nežinotų, Bet dėl ko jų nevartojta, pasakyti sunku. Gal neat-sispiriamai pamėgo tarnybę? Nieko blogo, mėgti galima, bet tarnybėms yra vieta ir riba, kur tinka, o kur ne. LLI istorijoje tikrai akį rėžia. Įsivaizduokim, kas pasidarytu, jei visi autoriai panūstų kiekvienas iš savo tarnės temti į rašus kaitybės tarnybes, tai veikia turėtų me ne bendrinę kalbą, o babelišką. Ir kam būtų patarnauta?

Dvikaite praktiškai yra mirusi. Akademine "Lietuvių kalbos gramatika" nė jos paradigmų nebeduoda. Bet LLI autorius kur-ne-kur dar padvikaiteinėja. Tik vėl bėda, vartojamus įvardžius traktuoja saviška, vengdamas norminių lyčių. Pavyzdžiui: Juodviejų (— judviejų) abiejų rinkiniai buvo išspausdinti (...)

152; (...) tuodvi (— tos dvi) aukštosios mokyklos buvo iš Vilniaus iškeltos (...)

175; Liaudyje tuodvi abi (— tos dvi, arba abi) dainos buvo paplitusios 225. Paskutiniame sakinyje vartotina arba 'tos dvi' (jvardis su skaitvardžiu), arba skaitvardis 'abi' pasirinktinai. Įvardžio ta dvikautes, kol ji buvo vartojama, vardininkas yra turėjęs norminę lytį tiedvi arba todvi, kaip 'jiedvi', 'jodvi'.

LLI autorius pramaišiul vartoja atributyviai ilgiasias (rašantis) ir trumpasias (rašas) dalyvių formas. Pagal dabartinę praktiką trumposios formos bevartojamos predikatyviai. Istorijoje šito skirtumo nedaroma, rašoma kartais vienaip, kartais kitaip. Dviem atvejais abi formos eina greta tuose pat sakiniuose, kur iš tikrųjų turėtų būti tik ilgosios: Pasakojimas lengvai tekantis (...)

dialogai gyvi, kai kur primena M. Valančiaus dialogus 267. (...) yra sausas, protaujantis, neparodąs betarpiško jausmo (...)

508. Vietoje paprasto rašytinas įvardžiutinis dalyvis: (...) valdžios lėšomis išleido tą vadinamą (— vadinamąjį) Lysijaus katekizmą (...)

75. Taisytinai ir sekantieji skabinai: Zymesnios valdiškos (— Zymesinės valdinės) tarnybos lietuvis katalikas

savam krašte negalėjo gauti 175. Tai rodo didelį tirazį ir gausios pakartotinos (— pakartotinės) laidos 271

Reikiamybės dalyvis 'pakartotinos' reikštų reikalą kalbamuosiu dideliu tiraziu pakartoti naujomis laidomis. Faktiškai autorius tenori tik pareikšti, kad būta kelių laidų. Tad tam reikalui tinka ne reikiamybės dalyvis 'pakartotinos', o veiksmazodinis būdvardis 'pakartotinės'.

Tarptautinių žodžių būdvardžiai geriausia darytis iš lietuviškų at-

(Nukeita | 5 psl.)

PRANEŠIMAS

TAUPLYKITE DABAR

UŽ CERTIFIKATUS MOKAME:

7½%	— 6 metų su \$1,000, minimum.
7¼%	— 4 metų su \$1,000, minimum.
6¾%	— 30 mėn. su \$1,000, minimum.
6½%	— 1 metų su \$1,000, minimum.

SAVINGS INSURED UP TO \$40,000 BY F.S.L.L.C.

VELIAVOS DUODAMOS NEMOKAMAI, PRADEJUS NAUJĄ taupymo sąskaitą. Gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal pasirinkimą su stovu. Kitos dovanos duodamos, sąskaiton įdejus atitinkamą sumą.

PAS MUS NE VISI TARNAUTOJAI YRA LIETUVIAI, BET KIEKVIENAME SKYRIUJE GALIMA SUSIKALBĖTI LIETUVISKAI.

Saint Anthony Savings

1447 S. 49th COURT, CICERO, ILL. 60650 PHONE 656-6330

Joseph F. Gribauskas, Vedėjas

OFFICE HOURS
Daily 9:00 to 5:00; Monday 9:00 to 8:00
Saturday 9:00 to 1:00; Wed. and Sunday Closed

(Atkeita iš 4 pusl.)

tinkamų svetimžodžių tiesiogiai, o ne aplinkiniu keliu iš svetimų kalbų būdvardžių. Sakysim, iš teorijos išvedame būdvardžius teoriskas, teorinis, iš schemos — schemiskas, scheminis, o ne teoretiskas, teoretinis arba schematiškas, schematinis. Pastaroji forma galėtų būti pateisinama, jei turėtume daiktavardį 'schematas'. Tad taisytni šie sakiniai: (...) teoretinis (— teorinis) straipsnis (...) 398; Daugumas personažų yra schematiniai (— scheminiai), vienas į kitą panašūs 500; Daugumas jos personažų yra schematiški (—schemiški, scheminiai) (...) 537.

Bendrinėje kalboje vartojame veiksmažodį 'nutauti' (ne nutautėti) ir iš jo išvestą daiktavardį 'nutautimą'. Netinkamos darybos žodis keistinas šiame sakinyje: (...) pajaukia (...) nutautėjimą (— nutautimą) 408.

Didžiai galima, kad angliškasis way of life smelkia gražią ir parankią lietuvišką formą: (...) aprašomi (...) kaimo papročiai, gyvenimo būdas (— gyvensena) (...) 496. Netinkamai rašomas priveiksmis: (...) pirmiausiai (— pirmiausia) įkišti knygnešiams 371. Paaukota originali lietuviška forma: Spausdinimas buvo tęsiamas, ir niekas daugiau nesikabino (— nebesikabino) 336.

Rašybos dalykai

Šiame skyrelyje pateikiami pavyzdžiai, kurie vienu ar kitu atžvilgiu skiriasi nuo įprastinės (vadinamosios jablonskinės) rašybos, praktikuojamos geresnių raštų kalboje.

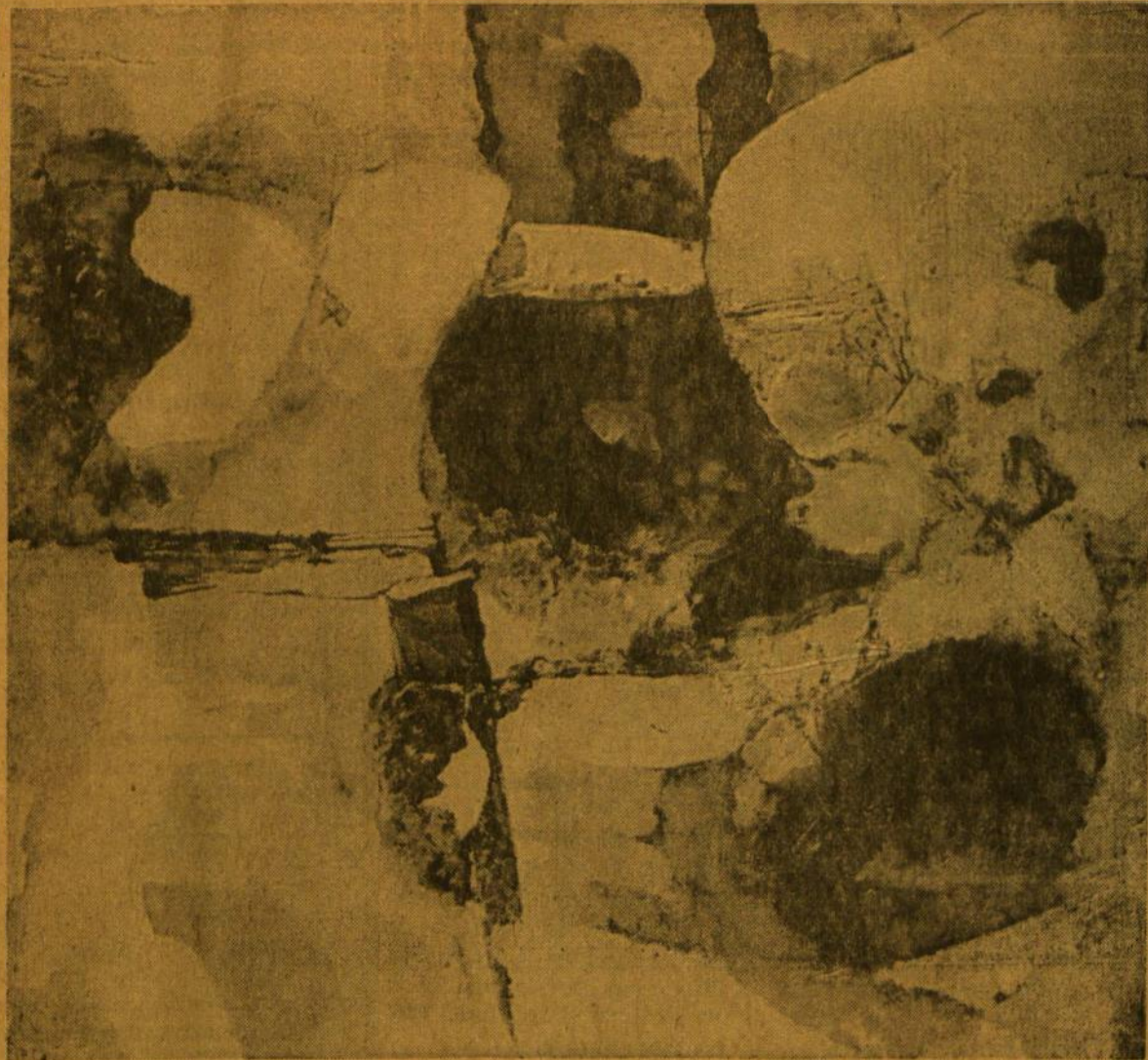
LLI veikalė autorius pateikia aštuonetą frazių (56, 81, 123, 203, 315, 373, 443, 477 psl.) su atitiktai arba kuriuo jo vediniu (irgi su jungiamąja a balse), o paskutinį ir vienintelį kartą jau šeštajame šimte puslapių rašo taisyklingsai: atitiko sąlygas 544. Vadinaisi, autorius žinomos abi formos. Neaišku tik, kam reikėjo aštuonis kartus rodyti keistą ir nevykusį kaptračą? Per pirmą nepriklausomo gyvenimo dešimtmetį kalbininkams buvo pasisekė atgręsti nuo tarminės atitiktai formos vartojimo. "Kalbos patarėjas" (1939 m.) nurodė vengti tarminio atitiktai priešdėlio ir bendrinėje kalboje vartoti veiksmažodį 'atitiktai' (ir su galininku). Tremties rašto žmonės kartais apsirinka pritaikyti tikrąjį linksnį (galininką, ne naudininką), bet priešdėlio ata neverta — reikia jų garbei pasakyti.

Atskirų žodžių rašybos klaidos: akylus (— akylas) 101; briedkrauniu (— briedkriauniu) peiliu 117; duosnus (— dosnus) 238; J.A.V. (— JAV) 405; peizažas (— peizažas) * 317, 503, 510, 512, 513 (du kart). O 552 p. taisyklingsai — peizažas iš varžytinių (— varžytynių) 217; vokiečių Ordėną (— Ordėną) 497; betgi 17 p. Ordėno ir Ordėnas; oportūnistikos 536, oportūnistus 558, oportūnistas 579 — visur trečiojo skiemens u trumpoji.

Rašoma skyrium, o reikia — kartu: Periodai yra ne vienodo (— nevienodo) ilgumo 7. Tų knygų dedikacijos ir ne religiniai (— nereliginiai) eilėraščių daugiausia buvo rašyti lotynų kalba 64. Tačiau T. Narbuto istoriniai veikalai parašyti ne kritiškai (— nekritiškai) 172. Rusiškų raidžių ne rusų (— nerusų) kalboms sumanytojas buvo slavofilas Hillferdingas 176. (Bet 294 p. parašyta kaip reikiant: nebaforas). (...) žodžių įsakė, kad nepraleistų poru cenzūrą lietuviškų knygų ne rusiškoms (— nerusiškoms) raidėms 177. (...) iš viso buvo ne praktiškas (— nepraktiškas) 295. (...) nuomonės yra ne vienodos (— nevienodos) 427. Ten kaž kurioje (— kažkurioje) įstaigoje dirbo raštininku (...) 323. kaž kodėl (— kažkodėl) 345; kaž kur (— kažkur).

Brūkšnelis nereikalingas priedėliuose: (...) pasisako prieš pavergėjus-tironus (— pavergėjus tironus) 231; (...) apie žiaurūs ponus-kankintojus (— ponus kankintojus). 527. Brūkšnelis keistinas jungtuku ir:

* "Dabartinės lietuvių kalbos žodynas" kaip tik teikia peizažas. R. e. d.

Kazimieras Zoromskis

Tapyba (Nuotr. V. Maželio)

Tikrinės svetimybės

Tikrinių svetimybų rašyba gan marga. Viena kita rašoma iš originalo su apostrofa prieš linksnio galūnę, daugis jų transkribuojama, matyt, veikiausiai dėl okupuotoje Lietuvoje išleistų naudotų veikalų įtakos, o kai kurios tiesiog konkuruoja su mūsų dienasraščių naujienų puslapiams ir kai kuriais straipsnininkais: jei rašo vardą su lietuviška galūne, tai pavardė paliekama be jos: Fridrichas Schlegel 153; Augustas Wilhelm Schlegel 153. Arba atvirkščiai, kaip ir dienasraščiuose, jei pavardė su linksniuojama galūne, tai vardas be jos, tik plikas svetimas stambas: Franz Bopp'as 152, Sviatopolk Mirskis 353. Tarp kitų savotiškumą pasi-tailko tikrinių svetimybų, nė nemėginamų įlenkti į lietuvių kalbos fleksišią sistemą, kur tai galima lengvai padaryti: (...) prof. Gordon B. Ford (...) (vardininkas) 28; arba: (...) pavirto į Vakchanalij Zvartkovič Krugoludrov 444

Tų pačių tikrinių svetimybų rašyba įvairuoja: Dresdene 13, Drezdene 169; Leipzig 77 ir Leipzig 504; Charchovas 175 ir Charkovo 396; Henrikas Ferdinandas Nesselmann'as su apostrofu 98 ir Jurgis Henrikas Ferdinandas Nesselmann'as be apostrofo 153; La Fontaine'as 208, La Fontaine'o 274 ir La Fontaino 399, išmetus prancūzų netariamąjį e ir apostrofa.

Krištavardžių rašyba irgi įvairuoja. Jei rašoma Franz (Bopp'as 152), Johannes (Voigt 240), tai kodėl ne visus vardus nuosekliai rašyti iš originalo? Nemaža jų yra aplytūvintų formų — Fridrichas (orig. Friedrich), Gotfridas (or. Gotfried), Zigfridas (or. Siegfried) ir t. t.

Kai kurios pavardės vienaip rašomos tekste, o kitaip — rodyklėje. Sakysim, tekste skaitome Dickenso 169, rodyklėje — Dickens'as; Deuschui 77, rodyklėje — Deusch'as. Tarkim, kad tai jau tam tikra sistema — teksto nemarginti apostrofuotomis pavardėmis, o jų originalią rašybą žymėti rodyklėje su apostrofa.

Galima būtų su tokiu planu sutikti, tik vėl bėda, kad kitataučių pavardžių apostrofavimas rodyklėje nesistėmingas, atsitiktinis, pagal nuotaiką. Sakysim, kuo Wieland'as (be apostrofos) blogesnis už tokį Wolfgang'ą, parašytą sekančioje eilutėje jau su apostrofa? Tokių pavardžių gan gausu rodyklėje. Tai rodytų, kad į tikrinių svetimybų rašybą autorius nekreipė pakankamai dėmesio, nevengė nepageidaujamų įvairavimų ir neturėjo susidarys aiškios sistemos.

Atskiras klausimas kyla dėl dr. Jono Šliūpo pavardės rašybos. Šią pavardę, įprastą rašyti su ū (ilgąja),

visame tome itin nuosekliai, nė karto neapsirikęs, autorius rašo u (trumpąja). Jei turėtų tvirtų įrodymų, kad ligšiolinė Šliūpo pavardės rašyba klaidinga ir taisytna, galėjo įvadine pastaba tai nurodyti. Labai gerai yra padaręs, atitinkamoje vietoje paaiškindamas Sirvydo-Širvydo pavardės rašybos dvejopumą ir savo pasirinkimo motyvą. To prašyte prašyti ir Šliūpo pavardės skirtinga rašyba. Jei pakeitimas nepateisinamas, tada autoriaus siūlomoji versija tėra tikras nesusi-prašymas, sudarantis veikalui minusą.

Okupuotoje Lietuvoje pradeda atsirasti balsų prieš tikrinių svetimybų transkribavimą (rašymą iš garsų), nes dažnu atveju jų negalima beatpažinti ir beatspėti, kokios jos yra atitinkamų kalbų raštuose. Emigracijos periodika nelinkusi tikrinių svetimybų transkribuoti, rašo verčiau iš originalų.

Iš bendrinių svetimybų paminėtas libretto 545, 547, 548. Dabartinės lietuvių kalbos žodynas teikia rašyti libretas.

Skyrybos dalykai

Daugiausia pasitaiko praleistų kablelių šalutiniams sakiniams ar įterptiniams žodžiams skirti. praleistasis skirtukas ištraukose rašomas skliausteliuose.

Įdomus yra bandymas 16 amžiuje atsverti lenkų įtakos plitimą (.) lotynų kalbą paverčiant oficialiąja Lietuvos raštų kalba 11. (...) bet yra giesmių (.) verstų iš lotynų ir lenkų kalbų (...) 33. Pagrindinė "Metų" žmonių grupė yra būrai-ūkinkai (— būrai ūkininkai) (.) eina baudžiamą 106. (...) rinkinį J. Pabrėža sudarė (.) daugiausia darydamas išvykas į vakarines Žemaitijos sritis (...) 229. (...) įrstanti sveikata, be to (.) rūpestis neišleista (.) 239. (...) bet (.) bebėgdami nuo užpuolusių rusų sargybinių (.) 349. (...) geresnio gyvenimo galima tikėtis (.) tik nugalėjus caro valdžią 377. "Dainų skrynelė" laiko pinigų (.) išmestu į balą 417. (...) straipsnių rinkinys, turįs tikslą daugiau apžvelgti (.) negu kritiškai vertinti 428. Tų knygų (.) išleistų 1896-1907 laikotarpyje (.) priskaitoma per dvidešimt (...) 432. (...) būdavo (.) eina pro jį (ženklą — "šagom") lėčiau (...) 447. (...) esą (.) Klubas turįs lietuviškos spaudos 448.

Daug nuveikė po spaudos grąžinimo (.) ruošdamas įvairius religinius vadovėlius mokykloms 489. Juozapato prototipą autorius matė (.) gulėdamas Kačerginės pušyne 516. Gavu kunigaikščio Albrechto stipendiją, (kablelio nereikia) ir universitetą baigė 1548 m. (...) 21. Nuo M. Mažvydo laikų prasidėju-

si lietuviška kultūrinė veikla, (kablelio nereikia) tolydžio plėtėsi (...) 70. Taigi, (kablelio nereikia) panaudota gausi medžiaga (...) 549.

Korektūros klaidos

Korektūros klaidų, kad ir ne per daugiausia, vis dėlto yra. Maždaug po vieną kas dvidešimčiai puslapiu. Atitaisyty toje neduota. O bū- tų buvę pravartu. Štai tos pastebėtosios:

("Eleginė giesmė apie Lietuvos upę Nemuną") 11; vadoma (— valdoma) 17; giesnių (— giesmių) 29; Šimeplėnigis (— Šimeplėnigis) 72; literatūrinė (— literatūrinė) 74; Nybudžiuoze" (— Nybudžiuoze) 83; paverde (— pavarde) 89; Adelbertas (— Adalbertas) 151; N. Ostermejeris (...) pagrėčiai 1923 ir 1924 metais išleido po knygele "Nusidavimai Dievo Karalystėje". LE rašo, kad Nusidavimai buvo išleisti pagrėčiai 1823 ir 1824 metais. Valujavo (— Valujevo) 177. Po kelių žodžių toje pat eilutėje rašoma teisingai. Satrijos (— Satrijos) kalnas 183; Tygodnik Wilenski laikraštyje dainos teksto lietuviškai išspausdinimo data veikiausiai bus ne 1920, o 1820, kaip atrodo 185.; dienų (— dievų) 206; Aš padainuosiu (— "Aš) 207; Roemėriai (— Roemėriai) 214; Viržiška (— Biržiška, 2 eil iš viršaus) 227; įsakė visuose dekanatuose įsteigti dekanalines (— dekanatines?) bibliotekas 252; bendradarbiuoti? (— bendradarbiuoti?) 282; prižiūrėtojų (—prižiūrėtoju) 286; Litausche (— Litausche) 298; veitoje (— vietoje) 305; išeko (— ieško) 425;

Jis tik mokslią statė aukščiau už religiją ir nenualaidžiai kovo (— kovojo?) su religijos skriaudomis lietuvių (...) 426; užkabinimas (— užkabinimas) 448; mąstą (— mąstą) 454; ruoštu (— ruoštu) 460; tu... (po žodžio perkėlimo ženklo paliktu du nereikalingi taškai, matyti, kad užpildytų eilutės erėmę) 515; daro (— dvaro) 524; Juo (— nuo) Juodmarų krašto 555; "Spauki (— spiauki) 559.

Pirmąjį "Lietuvių literatūros istorijos" tomą perskaičius ir iškėlus pasitaikiusius trūkumus, galima pagėdauti, kad kitus toms rašydamas autorius kreiptų daugiau dėmesio į kalbos kultūrą, kad labiau paisyty bendrinei kalbai reikalingos disciplinos. Ji būtina kaip tik tokiam veikalui, kuris skiriamas bendriniam švietimo reikalui. Garbė bus autoriui ir leidėjams, jei monumentaliam leidiniui bus suteikta ir atitinkama paminklinė forma, kurios negadintų nė pati menkoji kalbinė klaida, kad jį skaitydamas galėtum tik džiaugtis ir gėrėtis.

Stasys Kalvaitis

Stefano Wiciko rečitalis

VLADAS JAKUBENAS

Tenoras Stefan Wicik yra lenkas iš Poznanės miesto, vakarišnis Lenkijos, kuri daugiau kaip šimtą metų buvo prijungta prie Prūsijos, ir tuo pačiu prie būsimos jungtinės Vokietijos. Ten lenkams teko atsilaikyti prieš sistemingą vokiečių politiką. Atgimimoje Lenkijoje Poznanė tapo lenkiškiausiu šios valstybės miestu. Tenykiečiams lenkams atgimimoje Lietuvos, ar Vilniaus priklausomybės klausimai buvo neaktuali ir tolimi; jie lengviau galėjo atjausti Vilnijos lietuvių kovas prieš lenkų administraciją. Stf. Wicikui 1949 metais jau atsitatančioje Vokietijoje pavyko laimėti plataus konkurso keliu stipendiją Koelno Aukštojoje muzikos mokykloje; vėliau jis tesė balso lavinimo ir muzikos studijas Amerikoje. Sunku buvo numatyti, kad Stf. Wicikas, pirmą kart gyvenime susitikęs su lietuvišiais pereinamame lageryje Vokietijoje prieš emigraciją, vėliau pasidarysias pastoviu solistu Chicago Lietuvos operoje. Čia jis jau devyneri metai atlieka pirmąsias lyrinio tenoro partijas jam visai svetima kalba, kurios jis išmoktose rolėse niekur kitur negali panaudoti. Jau vien už tai jam priklauso pagarba ir dėkingumas.

Bet kas dar svarbiau — turime gana ryškų įnašą, beveik profesinio išsilavinimo solistą, su skambia, maloniū balsu, gražia scenoj laikysena, muzikine kultūra ir su sąžiningai, tiksliai išmoktomis rolėmis.

Stf. Wicikas visa savo asmenybe yra operinis dainininkas. Rečitalis teikia žymiai skirtingus

uždavinius; pasitaiko žymių operos solistų, ypač tenorų, kurių rečitaliai pritraukia publiką vien pačiu solisto vardu, bet susilaukia kartais gana nepataikaujančios kritikos, taip buvo pvz. su garsiuoju di Stefano, kurį Chicagoje teko girdėti operoje, o vėliau rečitalyje.

Tam tikra medidele dalimi šitai būtų pritaikoma ir Stf. Wicikui. Stipriausi koncerto numeriai čia ingi buvo žinomos operų arijos, sukėlusios publikos entuziazmą antroje koncerto dalyje. Koncertas prasidėjo populiariu "Ama-

(Nukelta 17 psl.)

EKSKURSIJA Į LIETUVĄ

Išvyksta KOVO 27 dieną — grįžta BALANDŽIO 3 dieną IŠ BOSTONO ir NEW YORKO

Kaina tik \$690.00

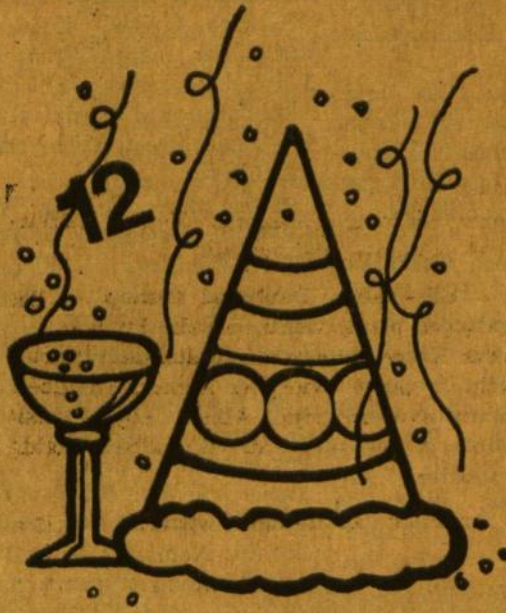
Prie šios grupės galima jungtis iš kitų miestų su papildomu mokėslu; pav. vykstantiems iš Chicagos — \$119.00 iš Clevelando — \$84.00 daugiau

GRUPEJE DALYVIŲ SKAICIUS RIBOTAS — NESIVELUOKITE! Kellonės į Lietuvą šiais 1975 metais prasideda GEGUZES mėnesį Patartina registruotis iš anksto. Kreipkitės į:

TRANS-ATLANTIC TRAVEL SERVICE

393 West Broadway South Boston, Mass. 02127 Telefonas: (617) 268-8764 Savininkė: ALDONA ADOMONIENE

We're celebrating 1975 with more interest

Standard Federal Savings is happy to announce a new 7% per annum, 6 year, \$1,000 minimum certificate account.

All Standard Federal certificates are issued in minimum amounts of \$1,000. Your savings in either a passbook or certificate account are insured up to \$40,000 by the Federal Savings and Loan Insurance Corporation.

For over 65 years, Standard Federal Savings has been the financial center of Chicago's Southwest side serving people with integrity, faith and trust.

7 3/4% Yearly CERTIFICATE ACCOUNTS* 6 Year Maturity YIELD INCREASE TO 8.17% on interest accumulated for 1 year

6 1/2% Yearly CERTIFICATE ACCOUNTS* 1 Year Maturity YIELD INCREASE TO 6.81% on interest accumulated for 1 year

7 1/2% Yearly CERTIFICATE ACCOUNTS* 4 Year Maturity YIELD INCREASE TO 7.90% on interest accumulated for 1 year

5 3/4% Yearly CERTIFICATE ACCOUNTS* 90 Day Maturity YIELD INCREASE TO 6.000% on interest accumulated for 1 year

6 3/4% Yearly CERTIFICATE ACCOUNTS* 30 Month Maturity YIELD INCREASE TO 7.08% on interest accumulated for 1 year

5 1/4% Yearly PASSBOOK SAVINGS* Interest Paid To Date Or Withdrawal YIELD INCREASE TO 6.30% on interest accumulated for 1 year

Your savings in either a Standard Federal passbook or certificate account are insured up to \$40,000 by the Federal Savings and Loan Insurance Corporation. *All certificates are issued in minimum amounts of \$1,000. A substantial interest penalty is required for early withdrawal.

STANDARD FEDERAL SAVINGS 4192 Archer Avenue (at Sacramento) Chicago, Illinois 60632 — 847-1140

Monday, Tuesday, Thursday, Friday - 9 a.m. to 8 p.m. Saturday - 9 a.m. to noon Wednesday - No Business Transacted

Nauji leidiniai

• **AIDAI**, 1974 m. gruodžio mėn. Nr. 10, Mėnesinis kultūros žurnalas. Redaguoja dr. Juozas Girnius, 27 Juliette St., Boston, Mass. 02122. Leidžia lietuvių pranciškonai Leidėjų atstovas žurnalo reikalams — kun. dr. Leonardas Andriekus. Administruoja kun. Benvenutas Ramanauskas, 361 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Žurnalo metinė prenumerta 10 dol.

Trumpu puslapiu P. Prk. vedamuoju "Nuo Kudirkos iki Jurašo" pradėdama paskutinis 1974 metų žurnalo numeris. O apie Bežnyčią ir ekumenizmą rašo Juozas Vaišnora, MIC. Puslapiu vėlonio nuotrauka ir atitinkamu parašu atsiveikinama su prof. Juozu Ambrazavičium, beveik pažadant ateityje "Aidų" skaitytojams straipsnį apie prof. Juozą Ambrazavičių, kaip literatūros teoretiką ir istoriką. Ta proga čia prisimintina, kad profesorius ilgus metus dirbant "Darbininko" redakcijoje, to laikraščio puslapiuose J. Brazaitis rašė ne vien tik apie tarptautinę ir mūsų kultūrines temas, aptarė naujai išėjusias knygas, žinoma, raštų visai nepasirašydamas. Užsiminto straipsnio atveju būtų padarytas didelis darbas, jei ir šie pastarieji prof. J. Brazaitis raštai būtų visi tiksliai suregistruoti ir aptarti.

Šį kartą poezijai skiriami du žurnalo puslapiai, skaitytoją pagaujančius nuodžiūriais subtiliais Danguolės Sadūnaitės posmais. Filosofo Kanto 250 metų gimimo sukaktis minima Kestučio Skrupskelio straipsniu. Skelbiama pora dokumentų iš P. Klimo archyvo apie V. O. Milašius: pranešimas Lietuvos Pasitūninybei apie Poeto mirtį ir Lietuvos ministerio Pranciūzajai P. Klimo kalba prie V. O. Milašiaus kapo. Jungio Gimbuto straipsniu minima akademinės skautijos 50 metų sukaktis. Klausima, ar imanoma lietuviams nebūti, atsakoma Vytauto Janavičiaus žodžiais, paimtais iš Australijos lietuvių studijų dienų. Du žurnalo puslapiai su nuotraukomis ir trumpa informacija skirti Panevėžio dramos teatrui ir jo režisieriui J. Miliniui.

„Iš minties ir gyvenimo“ skyriaus vedamajame stabilėjama prie 1974 metų Altos kongreso, Vliko šeimo ir ypač prie Lietuvos laisviniio darbo konferencijos, įvykusios spalio 26-27 d. White Plains, N.Y. Cituojamas ir ten priimtas laisviniio veiksmų nusistatymas lietuvių bendravimo klausimu: "Kiek imanoma okupacinio režimo varžtų ribose, laisvojo pasaulio lietuviams tikslinga puoselėti ir plėsti ryšius su pavergtioje Lietuvoje gyvenančiais tautiečiais išsivijos tautiniam tapatumui su savo tauta išlaikyti ir solidaramui su ja ugdyti. Tuos ryšius mezzgant ir palaikant, išsivijos lietuviams tenka vadovautis savo sveika nuovoka, sąžinės jautrumu ir tautiniam sąmoningumu, vengiant bet kurių veiksmų, kurie galėtų pakenkti Lietuvos valstybiniam testinamui ar lietuvių tautos pastangoms išlikti ir išsivaduoti iš okupacijos".

Ir dar trumpa citata iš "Aidų" redakcijos komentaro: "Po tokio visų veiksmų sutarto nusistatymo reikia tikėtis atitinkamo pralaidėjimo ir mūsų spaudoje. Vienos dalies dėjimas "patriotais", antrą dalį apšaukiant "bendrardabiauotojais", yra niekas kitas, kaip žalingas tarpusavio nesantaikos puoselėjimas. Vis tariamai buvo remiamasi veiksmų nusistatymu, nors tokiam remimuisi ir anksčiau nebuvo pagrindo. Kas vis vien negalės iškešti nekėles erzelynės dėl savo atitinkamo charakterio ar kitų motyvų, gal būt, ir toliau vykdys vienu prieš kitus kurstymą lyg kokią misiją. Bet visuomenė jau ži-

no, koks yra tikrasis visų laisviniio veiksmų sutartas šiuo klausimu nusistatymas".

Paties redaktorius Juozas Girnius raštu minima savaitraščio "Tėviškės Žiburis" 25 metų sukaktis, pabrėžiant buvusių ir esamų laikraščio redaktorių, kaip mokslo žmonių, auką ir idealizmą J.G.R. rašo apie kun. Petrą Raudą, vieną iš tauriausių okupuotos Lietuvos kunigų, du kartu išskentėjusį Sibiro tremtį ir mirusį Lietuvoje 1974 m. kovo 7 d. Pedagogo Petro Maldeikio 70 metų sukaktis minima redaktorius Juozas Girnius straipsniu. Chicago lietuvių muzikinį gyvenimą aprašo Algis Simkus.

Nauju knygų skyriuje A. J. S. aptaria baigtą leisti Aleksandro Kuršaitio lietuviškai vokišką žodyną; Kęstutis Keblys recenzuoja Kazio Bradūno poezijos knygą "Pokalbiai su karalium" ir Seso Ona Mikailaitė žvelgia į Danguolės Sadūnaitės eilėraščių rinkinį, "Pakeliui į Emmaus".

Žurnalo numerio viršelius puošia skulptorių V. Vildžiūno ir Antano Mončio darbų nuotraukos, o vidaus puslapiuose pabrėžtinai tapybos darbų nuotraukomis pristatomas vienas jaunujų (gimt. 1940) Lietuvos dailininkų Ričardas Vaitekūnas. Pabaigoje spausdinamas viso didžioji vertingo 1974 metų "Aidų" komplekto turinys ir primenama, kad 1975 metais bus 30 metų, kai "Aidai" buvo pradėti leisti Europoje ir 25 metai, kai jie buvo perkelti Amerikon. Tai ilgiausiai mūsų kultūros istorijoje išsilaikeš kultūros žurnalas. Ta proga visuomenė kviečiama gausiau "Aidus" prenumeruoti; metinė prenumerata 12 dol.

• **ŠVENTASIS RAŠTAS — PSALMYNAS**, Penkios knygos. Vertimas iš Neovulgatos, Bostonas, 1974 m. Vertė kun. A. Liesis. Redagavo kun. V. Alfūlis ir kun. C. Kavaliauskas. Išleido "Krikščionis gyvenime". Finansavo kun. Saulius P. Laurinaitis. Perspaudintas Lietuvoje išleistas vertimas. Gražaus formato, kietais viršeliais 264 psl. leidinys. Spaudė Lietuvių Enciklopedijos spaustuvė Bostone.

Ypač pasigėrėtina šio naujo psalmių vertimo lietuvių kalba. Tai kiekvienos šeimos ir kiekvieno lietuvių knyga. Ją galima gauti ir "Drauge", kaina 3.50 dol.

• **Kun. dr. Jonas Gutauskas, KRİKŠCIONYBĖ LIETUVOJE**. Šis mūsų religinės praeities ir dartinės. Lituanistinių mokyklų 8-tojo skyriaus tikybos vadovėlis. Išleido JAV LB Svetimo taryba 1973 m. Spausdino "Draugo" spaustuve. Knyga didelio formato, kietais viršeliais, iliustruota, 106 psl., gaunama ir "Drauge". Tai knyga, kurios mūsų lituanistinių mokyklom jau seniai reikėjo. Vadovėlis parengtas ir išleistas gana patraukliai. Jame yra šie didieji skyriai: Krikščionybė senovės Lietuvoje; Rusų carams valdanti; Nepriklausomoje Lietuvoje. Okupacijų sūtemose; Lietuvių katalikai išsivijoje. Kadangi šitokio pobūdžio leidinys yra daugiau ilgaamžis negu kokia laikraščinė informacija, tai ir dėmesio visai medžiagai tiksliau apipavidalinti reikėjo skirti daugiau. Dabar tai šen, tai ten pasitaiko netikslumų, kurių lengvai buvo galima išvengti; pvz. rašoma (92 psl.), kad Ateitininkų federacijai išsivijoje vadovavo prof. A. Maceina, prof. dr. A. Damušis, prof. S. Sužiedėlis, prof. dr. J. Pikūnas. Iš tikrųjų prof. dr. A. Maceina Ateitininkų federacijos vadu niekad nėra buvęs, o visai autoriaus nesuminėtas dr. Juozas Girnius, Federacijai vadovavęs 1963-1967 m.

• **SVIETIMO GAIRĖS**, 1974 m. Nr. II (15), Lietuviško ugdymo žurnalas mokyklai ir žel-

Kazimieras Zoromskis Tapyba (Nuotr. V. Maželio)

ŽMOGUS JONO AISČIO LYRIKOJE

Atkelta iš 3 pusl.)

Ziauri, dvasią sleiganti tautos gyvenimo kasdienybė poetą vėrdia kreiptis į vaidilą, kad jis lietuvius prikelty naujiems Pilėnams:

Kai negirdžiū jau Algirdo skardžių trimtū,
Kai nematau jau Vytauto pulkū...
Su sielvartu gulu, su sielvartu keliosi rytą
Ir sunkiai paliktus kankius velku.

Vaidila, tu prikelki juos naujiems Pilėnams,
O tu prikelty, prikelty juos galil! Tieskamba kankiliai, tieskamba žygio dainos vienos Naujų milžinkapių šaly,

Nes aš bijau sunykty mūsų kasdienybėj,
Nes aš žygius regėjimuos mačiau... Saulėleidy Nemunas kaip asara žiba,

Tik kankiliai skamba vis karčiau... (62)

Ir šituos posmuos kalba ta pati neoromantiniio žmogaus dvasia, kuri ryškėjo, sklaidant Aisčio poezijos temas: išsilgusi kilnesnės, tobulesnės buities, todėl statanti idealius reika-

mai. Leidžia JAV LB Svetimo taryba Chicagoje. Žurnalo mecenatas — Lietuvių fondas. Redaguoja Petras Maldeikis, Redaktorius pavaduotojai: Juozas Masilionis ir Antanas Rinkūnas. "Svietimo Gairės" išeina du kartus per metus. Prenumerata 3 dol. Užsakymus siųsti žurnalo administratoriui Stasiui Rudžiui, 415 Plum Street, Michigan City, Ind. 46360.

Šiame numeryje rašo: V. Au-gulytė, E. Narutiėnė, K. Parėštytė, A. Rinkūnas, J. Plačas, Br. Krokys, I. Malėnas, E. Songienė, T. Valius, J. Masilionis, L. Eimantas ir P. Maldeikis.

• **NAUJOJI VILTIS**, 1974 m. lapkričio mėn. Nr. 7. Politikos ir kultūros žurnalas. Redaguoja kolegija: dr. Jonas Balys (pirm.) Aleksas Laikūnas ir dr. Bronius Nemickas. Žurnalą leidžia Lietuvių studentų tautininkų korporacija Neo-Lithuania ir Amerikos Lietuvių tautinė sąjunga. Administruoja Bronius Kasakaitis, 7150 S. Spaulding Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata (už du numerius) 5 dol. Rankraščius ir knygas paminėjimui siųsti: 1105 Chiswell Lane, Silver Spring, Md. 20901.

Šiame numeryje: Aldona Augustinavičienė "Antano Smetonos palikimas"; A. Jurgėnas "Nepriklausomos Lietuvos valstybės santvarka; Algirdas Budreckis "Voldemaras ir Vilniaus byla" (tesinys ir pabaiga); Jurgis Gliauda "Kedro rėšutėliai" (novelė); Leonardas Dargis "Ko buvo vertas nepriklausomos Lietuvos ūkis"; Juozas Raultys "Lietuvos girių ugdymojo netekus" (rašoma apie A. Rukūižą). Recenzuojamos šios knygos: B. Pūkelevičiūtės romanas "Naujųjų metų istorija"; B. Kerbelytės "Lietuvių liaudies padavimai"; Vilniuje išleistas, K. Jonyno ir K. Doveikos redaguotas kolektyvinis veikalas "Lietuvių literatūros kritika" II tomas 1919-1940 m.

Kurt Vonnegut "Slaughterhouse-Five". Plati lietuviškos veiklos apžvalga.

• **Vytautas Alantas, SVEN-TARAGIS**, Istorinis romanas. Antaras tomas. Aplankas Teleforo Valiaus. Išleido Vilties draugija 1974 m. Tiražas 1200 egz. Kaina 8 dol., kietais viršeliais —9 dol. Knyga gaunama ir Drauge.

Tai pats stambiausias rašytojo Vytauto Alanto kūrinys. Abudu, "Sventaragio" tomai yra daugiau kaip tūkstantis puslapių skaitymo. Aplamai istorinių temų beletristikos pastaraisiais išsivijos penkmečiais užderejo nemažai. Užtenka čia prisiminti tik keturis Juozo Kralikausko mindauginės epochos romanus. O štai dabar vėl tu pačių laikų ir Vytauto Alanto "Sventaragis". Laiko turintimis ir subeletristintą istoriją mėgstantiems neprailgs ir "Sventaragis".

• **ATEITIS**, 1974 m. Nr. 8. Lietuvių katalikiško jaunimo žurnalas. Redaguoja kun. Jonas Staškevičius. Administruoja Juozas Polkaitis, 7235 S. Sacramento Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata 7 dol. Skoningai meniškai sulaužyti ir jaunatviška rašytinė medžiaga užkloti "Ateities" puslapiai rodo mūsų jaunimo platų ir kūrybingą interesą.

• **MOSŲ ZINIOS**, 1975 m. sausio mėn. 12 Nr. I(64). Lietuvių jėzuitų ir jaunimo centro Chicagoje biuletenis. Adresas: 5620 S. Claremont Ave., Chicago, Ill. 60636. Redaguoja Danutė Vakarė. Atsakingasis redaktorius — Alg. Kezys, SJ. Administruoja Petras Kleinotas, SJ.

Šiame numeryje gražiai pina-si tik ką praėjusių švenčių temos su linksmais 1974 metų apdovanojimais, su N. Jankutės knygos, šokančios Grandies ir krikščijamų chorų aprašymais. Puslapiuose visur tiesiog teksto ir iliustracijų lenktynės.

Man atrodo, kad svarbesnė priežastis Aisčio liūdnesios poezijos yra ieškotina kur kitur: lietuvių charakterį, kurį, be abejo, formavo ir gamta, ir tautos istorija. Galimas dalykas, kad ir pats poetas, ieškodamas savo melancholijai atgarsio lietuviškoje gamtoje, iš tiesų lietuviškąjį ilgesį tik susimbolino tam tikrais gamtos vaizdais. J. Girnius studijoj apie lietuviškojo charakterio problemą yra teisingai žvelgęs, kad lietuvių dvasia giliau išreiškia rūnintoielis; juo kalba lietuvių žmoniška širdis, nes rūnintoielis lietuvis išsako savo skausmą, kad tiek maža širdies pasaulyje. Šituo požiūriu Aisčio lyrika, atskleidama gilų žmogiškąjį skausmą, kad pasaulyje žmogus sunku surasti paguodos ir širdies, kad pasaulis yra šaltas, abejingas ir tuščias, atvaizdavo ne tik romantiškąjį žmogų, bet kartu giliai žvelgė ir į lietuviškąjį. Dėl to tik jo, tik jo asmeninė lyrika yra jau tapusi visos lietuvių tautos turtu, mėgstamu ir branginamu. Poeto noras, išsakytas jo paties eilėraštyje "trupučiuka džiaugsmo sopulu suteikti ir į tavo širdį pereit neužeom" (66) — yra tapęs tikrove.

Kitoje vietoje: Tai tie tavo laukai taip prijunkino Prie šio liūdesio mano, dievaži, — Ne, tai ne aš tave žodžiu apsunkinau, Ne, tai ne aš, tai ne aš... (64)

Dėl to ir Lietuvoj gera gyven-ti, vargti ir mirti, kad ten šlama liepos "tokiu liūdesiu savu" (65). Taigi, ir lietuviškasis gamtovaizdis yra poeto liūdesio kaltininkas. Nežinau, kiek teisi pažiūra, kad rašytoja formuoja ja tam tikra linkme gamta, klimatas. Pačia bendriausia prasme, tur būt, čia bus tiesos, tik konkrečiai įrodyti šią pažiūrą nelengva: melsvi šilai gal galėjo kreipti poetą į romantinį ilgesį, bet nykios platumos — lygiai ir į realizmą.

- Saltiniai
- 38. J. Aistis, Poezija, New Yorkas, 1961, 102 psl.
 - 39. T. p. 122 psl.
 - 40. T. p. 53 psl.
 - 41. T. p. 181 psl.
 - 42. T. p. 157 psl.
 - 43. T. p. 120 psl.
 - 44. T. p. 69 psl.
 - 45. T. p. 118-119 psl.
 - 46. T. p. 77 psl.
 - 47. T. p. 85 psl.
 - 48. T. p. 124 psl.
 - 49. T. p. 126-127 psl.
 - 50. Psl. t. p. 182-183 psl.
 - 51. T. p. 187 psl.
 - 52. T. p. 69 psl.
 - 53. T. p. 233 psl.
 - 54. T. p. 201 psl.
 - 55. T. p. 202 psl.
 - 56. T. p. 203 psl.
 - 57. T. p. 84 psl.
 - 58. T. p. 97 psl.
 - 59. T. p. 96 psl.
 - 60. T. p. 101 psl.
 - 61. T. p. 107 psl.
 - 62. T. p. 188-189 psl.
 - 63. T. p. 86 psl.
 - 64. T. p. 84 psl.
 - 65. T. p. 202 psl.
 - 66. T. p. 87 psl.

200 M. NUO AMPERO GIMIMO

Pasaulinio garso fizikas ir matematikas Andre Maria Ampere gimė 1775 m. sausio 22 d., taigi šiemet sueina 200 m. nuo jo gimimo. Buvo įvairių Paryžiaus aukštųjų mokyklų profesorius, dėstė aukštąją matematiką ir mechaniką. Sudarė elektrodinamikos, magnetizmo teorijas, tyrinėjo šviesos ir šilimos reiškinius. Jo nuopelnai įamžinti — jo vardu pavadinant eletros srovės stiprumo vienetą - amperą. Buvo giliai religingas. Žinomas jo posakis: "Kaip didis yra Dievas ir kaip mūsų žinojimas yra mažas". Mirė būdamas 61 metų.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS
Daug autapuysite pirkdami čia įvairių firmų foto aparatų bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progal. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. Prospect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629

A. TVERAS
LAIKRODŽIAI IR BRANGENYBĖS
Pardavinimas ir taisyimas
2646 W. 69th St., Tel. REpublic 7-1941

PETE'S AUTO REPAIR
Čia daroma Motor tune-up, Motoro, stabdžių, vairo ir automatinų transmisijų remontas. Starteriams ir alternatoriams duodamos ilgalaike garantijos.
PETRAS PIŠNYS, savininkas
6211-15 S. Damen Ave. Tel. 737-3988

ISNUOMOJA 48,000 TEATRO KOSTIUMŲ

Teatro ugdymo fondas įsigijo 48,000 kostiumų ir juos labai pigia kaina nuomos auclėjamojo pobūdžio, ne pelno tiksliais vaidinimams, Daug kostiumų dovanavo Metropolitan opera, Columbijos universiteto dramos departamentas, įvairūs Broadway teatrai. Kostiumus laiko: The Theater Development Fund, 611 W. 129th Str., New Yorke.

KONCERTINES YPATINGAS GITARAS
IR
KANKLES
DARO PAGAL UZSAKYMĄ IR
TAISO STYGINIUS MUZIKOS INSTRUMENTUS
KVIRINAS RUNIMAS
4914 West Cernak Rd., CICERO, ILL. 60650
Tel. — 652-3200

WAGNER and SONS
TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS
Nuomoja, Parduoda, Taiso NAUJOS — NAUDOTOS
Virš 50 metų patikimas jums patarnavimas
5610 S. Pulaski Rd., Chicago
Phone — 581-4111

JEI JOS NORITE SIŪSTI SIUNTINIŲ DOVANAS Į LIETUVĄ IR ĮVAIRIUS USSR KRAŠTUS, naudokitės patar navimu plačiai žinomos firmos

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
(LICENSED BY VNESHPOSYLTORG)

VYRIAUSIA ĮSTAIGA: 1776 BROADWAY, NEW YORK, N. Y. 10019 Tel. — 531-6590; 531-7729

Siuntiniai, siunčiami per mūsų firmą, paskyrimo vietą pasiekia trumpiausiu laiku. Siuntinių pristatymas garantuojamas. Visi muitai apmokami mūsų įstaigoje, gavėjus NIEKO NEMOKA.

Prie firmos skyrių yra krautuves, jose rasite žemiausiomis kainomis pasirinktū įvairiausių audinių, taip pat maisto produktų, odos avalynę ir kitų daiktų.

PACKAGE EXPRESS & TRAVEL AGENCY, INC.
Affiliated with PODAROGIFTS, INC.

Pirma užsakymus butams, automobilams, dovanų pažymėjimams, motociklams, baldytuvams, televizijos luituvams ir įvairioms kitoms sovietinėms prekėms, kurias galite užsakyti Lietuvoje ar USSR gyvenantiems giminiams. Papildomų žinių teiraukitės mūsų pagrindinėje įstaigoje ar bet kuriame mūsų skyriuje. Atidaryta kasdien nuo 9 valandos ryto līdz 6 valandos vakaro. Šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 9 valandos ryto līdz 4 valandos popiet.

MOSŲ SKYRIAI

Allentown, Pa. — 126 Tilghman Street	435-1654
Baltimore 31, Md. — 1900 Fleet Street	342-4240
Brooklyn, N. Y. 11215 — 485 McDonald Avenue	467-6465
Buffalo 12, N. Y. — 701 Fillmore Avenue	895-0700
Chicago 22, Ill. — 1241 N. Ashland Avenue	486-2818
Chicago, Ill. 60629 — 2906 West 69 Street	925-2787
Chicago, Ill. 60609 — 1855 West 47 Street	376-6755
Cleveland 13, Ohio — 1023 Kenilworth Avenue	771-6896
Detroit 12, Mich. — 11601 Jos Campau Avenue	365-6780
Farmingdale, N. J. — Freewood Acres Rt. 9	365-6740
Hantramck, Mich. — 11339 Jos Campau Avenue	363-0494
Hartford 6, Conn. — 122-126 Hillside Avenue	249-8218
Los Angeles 4, Calif. — 159 So. Vermont Avenue	385-6590
Newark, N. J. — 378 Market Street	642-2452
New York 3, N. Y. — 78 Second Avenue	674-1540
New York 3, N. Y. — 141 Second Avenue	475-7430
Philadelphia 23, Pa. — 631 W. Girard Avenue	769-4507
Phoenix, Ariz. 85027 — 22047 N. Black Canyon Hwy.	602-942-8270
Rahway, N. J. — 47 East Milton Avenue	381-8300
Silver Springs, Md. 20910 — 961 Bonifant St.	301-587-5777
South River, N. J. — 41 Whitehead Avenue	257-6320
Syracuse, N. Y. 13204 — 515 Marcellus Street	475-9746
Trenton 16, N. J. — 1152 Dentz Avenue	382-0306
Utica, N. Y. — 963 Bleeker Street	732-7478

Akademinės prošvaitės

IŠKELTAS MINTIS ATSLIEPIANT

„Tėviškės Žiburių“ jaunimo skyriuje (1975.1.2) Jolanda Dūdalė savo straipsnyje rimtai nagrinėja Kanados Lietuvių jaunimo sąjungos veiklą ir uždavinius. Jos komentarai aktualūs, todėl verti pasisakymų.

Jolanda rašo: „...KLJS posėdyje... buvo diskutuojamas tik vienas punktą: Kongresas ir su juo susijusios problemos.

Tos diskusijos yra pagedaujančios ir yra gera, kad šie klausimai buvo paliesti, tačiau reikia paklausti, ar nėra aktualiešnių problemų? Diskutuoti apie Kongresą, nuvykimą į P. Ameriką yra svarūs šios veiklos reiškinys, bet kalbėdama vien apie Kongresą, ši organizacija neatlieka pasimto uždavinio, kuris yra rūpintis bendru jaunimo veiklos planavimu. Kongresinės diskusijos neliečia tų klausimų, kurie užtikrintų Lietuvos veiklos išlaikymą Kanadoje“.

Pirma reikėtų išsiaiškinti, kas yra tas Pasaulio lietuvių jaunimo kongresas. Jei galvojama, kad Kongresas yra vienkartinis įvykis, pasilinksmimas, pabėdėravimas, tai Jolandos ir kitų pastabos labai tikslios — neverta visus jėgas sukaupti į tokį įvykį. Tačiau, jei į Kongresą žiūrima iš organizatorių taško; kad Kongresas yra puikus įrankis — aktyvus veiklas, tai šios didelės pastangos yra visiškai pateisinamos. Į Kongresą reikėtų žiūrėti ne kaip į kelio galą, bet kaip į kelrodį. Kongreso ruošos darbai ir yra lietuvių jaunimo veiklos išlaikymas. Išvardinsiu tik kelis pavyzdžius. Be Kongreso ar PLJS bei jos padaliniių neegzistuoja jaunimo tarybos Kanadoje bei JAV, kurios šiaurės Amerikos Lietuvių jaunimo suvažiavime taip aktyviai reiškesi. Be I ir II Kongreso nebūtų buvę to stebuklingo atsinaujinimo Pietų Amerikoje. Šiuo metu Pietų Amerikos jaunimas lanko lietuvištinis kursus, ruošia suvažiavimus, kad galėtų aktyviai dalyvauti III-jame kongrese.

Šiomis dienomis nemažai jaunų veidų matyti bendruomeninėje veikloje, o tai dažnai pasekmė kontaktų su kongresais ir jų ruošia. Manau, kad vienas geriausių Pasaulio Lietuvių Bendruomenės užmojų buvo jaunimo kongresų sumanymas. Organizatoriai tai ne tik prestižo ar lėšų sutelkimo dalykas, bet ir puiki proga jaunimą atvesti prie bendruomeninio galvojimo. Šiuo metu veikia Kongreso informacijos taryba Washingtone,

kuri siunčia informacijas jaunimo ryšininkams. Ryšininkams gi yra pavesta būti nuolatiniiais laikraščiu korespondentais. Tai puiki proga reikštis spaudoje straipsniais, liečiančiais jaunimo reikalus.

Prąsijusi vasarą PLJS Ryšių centras surengė lituanistinę savaitę, kuri gal taps tradicija norintiems pasigilinti lituanistikoje. Ryšių centras pagelbės Kongreso programos sudarymui, redaguos jaunimo skyrių „Pasaulio Lietuvoje“, palaikys ryšius su kitais kraštais.

Visi šie uždaviniai yra įtraukiami jaunimo į realų darbą. Kanados ir JAV jaunimo užsiangavimas įvairiems darbams ir bus tas didžiulis tikslas prieš Kongresą ir po jo, tik visi turim suglausti galvas kūrybingam veikimui.

Šiaurės Amerikos lietuvių jaunimo antrasis suvažiavimas buvo konkretus įrodymas, kad jaunimas domisi Kongresu ir jo pasisekimu. Diskusijų metu pateikti siūlymai buvo gerai išstudijuoti. Ten ir Jolandos keliami klausimai buvo išskelti.

Jolanda siūlo: „Gal reikėjo sudaryti komitetą ar grupę, kuri rūpintųsi vien Kongreso reikalais Kanadoje? Kongresui pasibaigus, komitetas išsikirstytų“. Kaip tik tokios savokos norima išvengti. JAV LJS taryba savo sesijos metu nutarė, kad III PLJK atstovai po Kongreso įsijungs į „jaunimo tarybos“ eiles ir vykdys savo mubalsuotus nutarimus, drauge su dabartiniais tarybos nariais.

Pagaliau, atsižvelkime į tai, kad Kanados ir JAV Lietuvių jaunimo sąjungos yra dar tik vienerių metų kūdikiai. Pasibaigus Kongresui, prisijaukinus naujų darbuotojų, bus galima kalbėti apie bendrą jaunimo veiklos planavimą, įvairią akciją, apatijos išsklaidymą.

Kongresas yra neeilinė prabanga. Jo paveikti žmonės P. Amerikoje stebina rengėjus savo užsidegimu. Jų noras, tikiau, ir mums duos naujų idėjų. Ir po Kongreso, pasimokę iš klaidų ir laimėjimų, sau patiems užsidsime saldžią našta dirbti, bendrauti su kitų kraštų lietuviams.

Mums duodama proga būti gerais „salesmenais“, parodyti Lietuvos vargus ir savo veržlumą. E. P.

Asta Ramanauskaitė praveda dainas Akad. skautų sąjūdžio vasaros stovykloje. Nuotr. V. Garbonkaus

STEFANO WICIKO REČITALIS

(Atkelta iš 5 pusl.)

rilli” (Caccini — XVI amžiaus barokininkas). Nepaisant gražios muzikinės linijos ir subtilių niuansų, čia jautėsi dar neįsidaivavimo ir vietomis buvo net smulkių intonacinių nukrypimų, vokalinės, o ne muzikinės kilmės. St. Donaudy — barokiškai stilizuotas mūsų laikų kompozitorius (mirus 1925 m.). Jo „O del mio amato ben“ praskambėjo kiek laisviau. Baroko laikotarpiu A. Scarlatti buvo atstovaujamas populiaria dainele „Violette“. Vokališkai gražiai, nors dar be tikro įsidaivavimo, praėjo dvi senoviškesnės arijos: Ch. W. Glucko „Che Faro Senza Euridice“ ir populiari „Una Furtiva Lagrima“ iš Donizetti „Meilės elektror“.

Ji buvo atlikta lietuvių kalba (šis veikalas baigiamas paruošti šių metų sezonui Chicago Lietuvių operoje). Dėl trijų Fr. Schuberto dainų pasakytume, kad jos praskambėjo korektiškai gana nuotaikingai, tik kiek per garsiai, turint minty tiek solista, tiek akompaniatorių, ypač „Folrelėje“. Pirmos dalies viršūnė sudarė garsioji Lenskio arija iš P. Čaikovskio operos „Eugenijus Oneginas“, padainuota dideliu įsijautimu, aiškios taršenos rusų kalba (su tam tikra lenkišku akcento doze), sukėlusį triukšmingų ovacijų.

Antroje dalyje išgirdome originalo kalba „Vainement Ma Bien Aimee“ iš E. Lab „Le Roi D'Ys“ ir gražiai nuskambėjusią melancholiškai melodingą J. Massenet „Pourquoi Me Reveiller“.

Solisto gimitinės muzikai atstovavo trys dainos. Sentimentaliai J. Paderewskio romanse „Polaly sie lzy me“ (Pasipylė man ašaras) galėjome iš naujo patirti, kad šis pasaulinio garso pianistas, Amerikos prezidento Willsono draugas, o Lenkijai atsikuriant — jos ministeris pirmininkas, buvo apdovanotas ir simpatinga, kad ir ne didinga kūrybine dovana. Liaudiškam elementui atstovavo Krakoviakas „Sowronczek spiewa“ (Vieverselis gieda) Z. Noskowskio, M. K. Ciurlionio bendralaikio Varšuvoje.

Idomu buvo išgirsti rečitalyva ir arija iš St. Moniuszkos „Straszny Dwor“. Šis žymus lenkų kompozitorius, kurį žiūrint gimimo vietos istorinėje Lietuvoje, mėgsta savintis ir lietuviai, buvo vargonininkas Vilniuje, o vėliau daug metų ir iki mirties (1872) — Varšuvos operos direktorius. Iš Moniuskos 15 operų tikrai „Halka“ kiek plačiau nuėjo per Europos scenas. „Straszny Dwor“ (Baisiusis dvaras), kurį teko ma-

tyti Varšuvos scenoje, irgi yra išpūdinga opera, rodanti nemažą, tik ne visai koncentruotą kūrybinį talentą. Idomu pažymėti, kad gimtosios kalbos dīkcija St. Wiciko lūpose skambėjo kažkaip neaiškiai ir gerai tą kalbą mokantiems, nors šiaip jo tarsena, ypač italų ir lietuvių kalbose pasižymi neblogu aiškumu. Po dviejų St. Šimkaus dainų koncerto aukščiausias taškas buvo pasiekiamas Don Jose arija iš „Carman“ — „Gėlė, kurią tu man dovanojai“, sudainuota lietuviškai, dideliu įsijautimu bei temperamentu, visai išsilaisvinusiu balsu, puikiai nuskambėjusiomis aukštomis gaidomis, be šiaip pas solistą kartais pasitaikiusių smulkių neišlyginimų.

Koncerto programa baigėsi nuotaikinga, lyriniam tenorui ypač tinkama arija iš Francesco Cilela „Arlesianos“.

Entuziastingi klausytojai išreikalavo dar ir „bisų“, kuriuos pagaliau apvainikavo populiaria arija „Sirdys mergelių“ iš „Rigoletto“.

Jaunimo centro ruoštas koncertas sutraukė nemažai klausytojų ir praėjo simpatingoje, šiltose nuotaikose. Stefan Wicik mums pristatė kaip beveik profesinio treningo solistas su vidutiniško dydžio gerai išlavintu tenoro balsu, kurio tikrą skambesį išgirdome tik antroje dalyje, nugalėjęs pirmos dalies kiek jaučiamą indispoziciją. S. Wicikas turi neblogą įsijautimą bei supratimą kamerinio dainavimo stilių, bet jo tikroji sritis vis dėlto yra opera, kurioje mes jį dažnai girdėjome ir, tikėkimės, girdėsime toliau.

Alvydas Vasaitis koncertą lydėjo ypač švaria pianistiškai techniška forma, bet, deja, su kai kuria naujenybe: akompanuota garsiau, negu anksčiau girdėdavome, o kai kur iš viso skambinta per garsiai. Akompaniatorius gali ir net privalo parodyti savo solistinį momentus ypač melodines frazes, bet ši kartą trūko dinaminės diferenciacijos su per stipriais bosais ir net vidurinėmis harmonijos gaidomis subtilumo sąskaiton „tiršto“ skambesio link. Su A. Vasaičio gabumais ir technišku pajėgumu jam bus nesunku šiuos atspardusius nepageidaujamus bruožus pašalinti. Į tai reikia atkreipti rimtą dėmesį, ypač žinant A. Vasaičio dažną, kaip akompaniatoriaus, pareigą. Tam tikras stilių skirtumo neryškumas, kuris buvo jaučiamas šio koncerto programoje, priklausė ne vien nuo solisto, bet ir nuo akompaniatoriaus.

Kultūrinė kronika

SIANDIENINĖ LIETUVIŲ LITERATŪRA KULTŪRINĖJE VAKARONĖJE

Jaunimo centro kavinėje, Chicago, penktadienio kultūrinių vakaronių serijoje ateinančią savaitę (sausio 24 d.) 8 val. vak. apie Lietuvos ir išeivijos dabarties literatūrą kalbės Algirdas Titus Antanaitis. Paskaita bus pajvairinta aktoriaus Leono Barausko juston iškaitytai išeivijos rašytojų kūriniais ir autentiškais pačių Lietuvos rašytojų rečitaliais. Tai vakaronė, kuri visiems turėtų būti labai įdomi.

VINCO RASTENIO SUKAKTIS

Laikraštinkas, visuomenininkas Vincas Rastenis sausio 16 d. sulaukė 70 m. amžiaus. Kilęs iš Salako — Dūkšto apylinkių, mokėsi Utenoje, Vilniuje. Panevėžy studijavo matematiką, vėliau tęsė Vytauto D. universitete Kaune, konstitucinės ir tarptautinės teisės studijas gilino Vienoje.

Buvo Blaivybės dr-jos reikalų vedėjas, Kauno radiofono sekretorius — pranešėjas, Liet. Tautininkų s-gos gener. sekretorius, Ministerių tarybos juriskonsultas, Pažangos dr-jos (leidyklos) direktorius, Vakarų dienraščio vyr. redaktorius, Klaipėdos Prekybos instituto lektorius, Lietuvos Aido red. sekretorius, advokatas, Šiaulių Prekybos instituto dėstytojas, Dirvos leidėjas ir vyr. red., Laisvosios Europos Komiteto spaudos ir organizacijų skyriaus vyr. red.

Dirbo šauliuose, ateitininkuose, tautininkuose, Amerikos Lietuvių Taryboje, buvo Liet. žurnalistų s-gos pirmininkas (1952-1958 m.). Spaudoje pradėjęs reikštis nuo 1925 m., bendradarbiavo daugelyje Lietuvos ir išeivijos laikraščių bei žurnalų. Atskiru leidiniu išleista Politinė tautos vienybė, bendradarbiavo ir kituose leidiniuose. Pasizymėjęs publicistiniais sugebėjimais.

32 BADAUJANČIOS SALYS

Jungtinių Tautų maisto ekspertai skelbia, kad šiuo metu net 32-ioms valstybėms labai trūksta maisto. Dėl savo gyventojų gausumo labiausiai maisto trūkumą jaučia Indija, kur yra 574 mil. žmonių.

Režisierius Jack Smight sumaišo šlame siaubingame nuotykyje visą apstą gyvenimiškų prisiekonių — humorą, terorą, meilę, netgi žiupsnį religijos iberia.

Šį sykį didžiulis Columbia 747 lėktuvas su 122 keleiviais ruošiasi skristi iš Washingtono į Los Angeles. Čia įsimylėjusi patarnautoja (Karen Black), greitai užsidegęs inžinierius (Eric Estrada) dainuojanti vienuolė (Helen Reddy), sensanti Hollywoodo filmų žvaigždė Gloria Swanson (vaidinanti save ir duodanti sveikatos patarimus), triukš aktorius (Sid Caesar, lyg pasimetęs be savo partnerės Imogene Coca), žavi alkoholiškė (Myrna Loy), jauna ligonė (Linda Blair iš „The Exorcist“) ir kiti skrendantieji lėktuve virš Utahos perygyvena smūgį, kai mažas privatus lėktuvėlis įlekia į jį milžina.

Beveik neįmanoma išduoti daugiau turinio, nesugadinus žiūrovui susidomėjimo.

Be aukščiausių suminėtu aktorių, tarpe daugiau tuzino žvaigždžių, rasime Charlton Heston, Dana Andrews, George Kennedy, Efreim Zimballist Jr. ir kitus.

Nors jau filmo pradžioje galima numatyti būsimą katastrofą, tačiau toji iškyla parodyta su didele staigmena ir labai vykusiai.

Ne be to, kad, matyt, statytojų norėta papataikauti moteriškai publikai ar vadinamam „Women's Lib.“ Lyg nusilenkiant tam moteriškam sąjūdžiui, šiame filme ypač duodama proga pasirodyti Karen Black, skirianč jai daug veiksmingumo. Filmas tinkamas visai šeimai.

PASEKMĖS | žaidimų draugais? — klausia — Klausyk, Petriuk, kokios mama. būtų pasekmės, jeigu tu būtum — Labai blogos: jie mane pri- mandagus ir malonus su savo muštu, — atsako sūnus.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION. B. R. PIETKIEWICZ, Pres. 2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083. PLENTY OF FREE PARKING SPACE. 7% Mokamas už 4 m. sertifikatus. Minimum \$5,000. 6 1/2% Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000. 5 1/4% Mokamas už investavimo sąskaitas. PINIGAI ĮNEŠTI IŠ 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami kas 3 mėnesiai. VALANDOS: SEPTAD. 9 V. P. Iki 12 V. d. Tretiad. uždaryta. ANTRAD. ir PENKTAD. 9 V. P. Iki 5 V. V. PIRMAD ir KETVIRTAD. Tretiad. uždaryta.

Laidotuvių Direktorai MAŽEIKA & EVANS. 6845 SOUTH WESTERN AVENUE. AIR-CONDITIONED KOPLYCIOS. TRYS MODERNISKOS MASINOMS VIETA. RRepublic 7-8600 RRepublic 7-8601

PETKUS MARQUETTE FUNERAL HOME — TĖVAS IR SŪNUS — TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS. 2533 West 71st St. Tel. GROvehill 6-2345-6. 1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09. AIKŠTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

EUDEIKIS Laidotuvių Direktorai DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID TRYS MODERNIOS KOPLYCIOS. 4330 South California Avenue Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852. 4605-07 South Hermitage Avenue Telefonas YArds 7-1741

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI (Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai) ANTANAS M PHILLIPS 307 S LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-840. STEPONAS G. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNŲ: 314 W. 33rd PLACE Tel. Virginia 7-667. 4424 W. 69th STREET Tel. RRepublic 7-121. 11028 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4416. PETRAS BIELIONAS 3348 S CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 6-887. POVILAS J. RIDIKAS 384 S HALSTED STREET Tel. YArds 7-191. JURGIS P. RUDMIN 3319 S LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1188-3. VASAITIS — BUTKUS 444 S. 50th AVE. TOWRO, Ill. Tel. GROvehill 7-100

Nuo 1914 Metų Midland Savings aptarnauja taupymo ir namų paskolų reikalais visas mūsų apylinkes. Dėkojame jums už mums parodytą pasitikėjimą. Mes norėtum būti jums naudingi ir šėityje. SĄSKAITOS APRDAUSTOS IKI \$40,000.00. MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION. 4040 ARCHER AVENUE CHICAGO, ILLINOIS 60632 PHONE: 254-4470. 5 1/4% All accounts compounded daily — Passbook Savings paid quarterly. 7 1/2% 4 Years Savings Certificates Minimum \$5,000.

FRANK'S TV and RADIO, INC. 3240 NO. HALSTED STREET TEL. — OA 5-7232. RADIO IR STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAIŠYMAS DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS APARATŲ SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

Filmų įvairumai 1975 metų lėktuvo katastrofa ekrane STASĖ SEMENIENE. „AIRPORT 1975“ filmo pradžioje antraštė skelbia, kad šis filmas buvo „inspiruotas“ gerai pasisekusio filmo „AIRPORT“. Tai šitokios rūšies duoklė Hollywoodas atiduoda tikrai filmui, kuris atnešė milijonus. Nors šiame filme nebėra talentingų aktorių Burt Lancaster ir žavios mažos senutės Helen Hayes, tačiau trūksta gabaus filmo gamintojo Ross Hunter, tačiau „Airport 1975“ yra kur kas stipresnis už 1969 m. pastatytąjį „Airport“. Čia daugiausia veiksmas su keleta puikių skraidymo vaizdų ir kuklia, bet patinkama intriga.

RED. EMILJA PAKŠTAITE, 2801 W. 38TH ST., CHICAGO, ILL. 60652. Tel. (312) 927-8090

ŠIAURĖS AMERIKOS LIETUVIŲ JAUNIMO SUVAŽIAVIMAS

Rochesteryje praėjusių metų gruodžio mėnesio pabaigoje įvyko antras Šiaurės Amerikos lietuvių jaunimo suvažiavimas. Nesuplaukė čia šimtai jaunimo, nes kitiems rūpėjo slidinėjimo iškylos bei kitokie švenčių mėto pasilinksminimai. Bet vis dėlto atsirado apie 60 studentų, kurie pasiryžo įsijungti į šią keturių dienų bendro darbo programą.

Suvažiavimas turėjo du tikslus: toliau stiprinti Kanados ir Jungtinių Valstijų lietuvių jaunimo sąjungas bei jų bendradarbiavimą ir ypač pradėti aktyviai ruošti pasaulio lietuvių jaunimo III kongresui. Tas kongresas įvyks Pietų Amerikoje 1975 metų pabaigoje ir 1976 metų pradžioje. Kongreso programos datos bei vietovės bus tokios:

1. Atidarymas — 1975 gruodžio 20 dieną Buenos Aires, Argentinoje.
2. Stovykla — 1975 gruodžio 22—28 dienomis Argentinoje.
3. Šokių šventė — gruodžio 28—29 d. Montevideo mieste Urugvajaj.
4. Naujų Metų sutikimas — Sao Paulo, Brazilijoje.
5. Studijų dienos — 1976 sausio 1—6 netoli Sao Paulo Brazilijoje.

Cikagietė Dalva Vaitkevičiūtė jaunimo suvažiavimo Rochesteryje dalyviams kalba apie pasirodymą trečiajam jaunimo kongresui. Vėliau ji buvo išrinkta JAV Lietuvių jaunimo sąjungos pirmininke.

Nuotr. R. Sakadolskio

Žiuoti Pietų Amerikon talkinti kongreso ruošoje. Kiek tai liečia politinę kraštų padėtį, P. Amerikos valdžios tokiems kongresams yra palankios, tik reikia viską su jomis aiškiai suplanuoti ir kooperuoti.

Kalbant apie kongreso ruošą, dar daug kas nepadaryta. Neturima dar kongreso prelegentų, nei kongreso šūkio, o šie 1975 metai turėtų būti skelbiami jaunimo metais, kaip ir prieš kiekvieną kongresą. Dėl to negalima kaltinti P. Amerikos organizatorių. Jie tikisi iš mūsų pagalbos, ir jeigu kai kas susilubavo, jei iš P. Amerikos atsiųsta anketa nebuvo išdalinta, tai yra vien tik mūsų atsileidimas. Pietų Amerikoje dabar vyksta lietuvių kalbos kursai, visų trijų kraštų mėnesiniai organizacijų posėdžiai bei jaunimo kongreso komisijų posėdžiai. Kongreso temą jie pasirinko tokią: įvairių kraštų lietuvių jaunimo bendravimas. Tokią temą pasirinkti paskatino patyrimas I-me ir II-me jaunimo kongrese, kur iškilo kultūriniai, socialiniai bei kiti skirtumai tarp jaunimo iš įvairių kraštų. Jų nesupratimas trukdo susidraugavimą ir net pačios programos atlikimą. Jų žinojimas padeda stiprinti bendravimą.

Jaunimo kongreso tikslas Pietų Amerikoje yra 1) išjudinti plačiąją visuomenę ir apjungti daugiau jaunuomenės, 2) užmegzti stipresnius ryšius tarp Brazilijos, Argentinos bei kitų šalių jaunimo ir 3) paminėti lietuvių imigracijos Pietų Amerikoje aukštinę sukaktį. Pietų Amerikos jaunimas tikisi, kad suvažiavimas bus iš Šiaurės Amerikos ir kitų šalių gausiai visur dalyvaus ir

supras juos kaip savo brolius ir seseris.

Iš paskaitos sužinoje, kokių pietų Amerikos jaunimas turi rūpesčių bei problemų ir ko jie tikisi iš mūsų, mes toliau susiskirstėm į mažesnius būrelius ir pradėjome diskutuoti sąlymus dviem ypatingom kongreso programos dalim, būtent stovyklai ir studijų dienom. Sąlymų buvo daug ir įvairių. Paminėsim tik tuos, kurie buvo svarbesni visiems būreliams.

Stovykla.

Buvo įvairių nuomonių, kokia ji turėtų būti. Buvo siūloma, kad pirma diena turėtų būti skirta susipažinimui — atskirų kraštų informaciniams pranešimams, pedagoginiams žaidimams, gal net suorganizuojant "draugystės dieną", kada du nepažįstamieji galėtų susidraugauti. Gal būtų geriausia turėti kuo didžiausią masinį bendravimą. Buvo siūloma stovykloje turėti ir sporto šventę, kurioje visi būtų suskirstyti į komandas ir turėtų progos parodyti savo sportinius sugebėjimus. Sporto dieną siūloma daryti pradžioje stovyklos, nes yra pastebėta, kad po tokio programos punkto visi pradeda laisviau draugauti ir bendrauti. Stovyklos metu išpuola Kūčios, todėl siūloma tą dieną turėti šiuos dalykus: Kūčių valgių paruošimą, šiaudinukų darymą, bendrą Kūčių stalą, giesmių mokymąsi, bernelių mišias ir pašnekesius apie lietuvių liaudies papročius.

Kalėdų dienos programa paliekama Pietų Amerikos jaunimui sudaryti pagal krašto tradicijas. Kitų dienų programom buvo pasiūlyta istorinių bei kultūrinių filmų rodymas, veiklos pra-

nešimai, kultūros diena, dabartinės Lietuvos diena, panaudojant vizualines priemones, o vakarinėm programom — dainų vakaras, grupiniai žaidimai, literatūros vakaras. Buvo siūloma pasikviesti ir kokį meninį vienetą.

Studijų dienos. Jų programa buvo vėl atskirai diskutuojama ir pasiūlyta konkrečių temų. Pirmiausia reikėjo sutarti, kam skiriamos studijų dienos — visiems kongreso dalyviams ar tik atstovams. Dauguma pritarė, kad studijų dienos būtų atviros visiems, o tik gale būtų Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos suvažiavimas vien atstovams, kuriame jie svarstytų nutarimus bei rezoliucijas. Buvo keturi būreliai, kurie svarstė šią kongreso programos dalį. Iš šių būrelių ir išsivystė keturios pagrindinės temos, skirtos studijų dienoms, būtent: veiklos metodika — "akciologija", tautinio sąmoningumo ugdymas, išsivijia ir Lietuva, lietuvių išsivijojimo jaunimas bei Lietuvos dabartinė padėtis. Be keturių pagrindinių temų, buvo visa eilė kitų siūlymų įvairiom paskaitom, pvz. bendrinių organizacijų metodikos (veiklos) simpoziumas, kultūrinė veikla Lietuvoje, mišrių šeimų klausimas, sumiesčio-nėjimas, politika bei ekologija Lietuvoje, lietuvių menas — nuo Ciurlonio iki dabar, lietuvių ugdymas lituanistinėse mokyklose ir daug kitų. Taip pat kilo klausimas, ką kvieisti paskaitininkais. Juo daugiau jų turėsime, tuo daugiau visa tai kainuos. Todėl siūloma, kad paskaitininkais būtų kviečiami paruošti atstovai, kurie vis tiek ten važiuos, ir tik būtiniausias atvejais specialistai.

Kiekvieną dieną suvažiavime vyko bent vienas simpoziumas, kuriame dalyvavo patys suvažiavimo dalyviai. Tai aiškiai parodė, kad galima puikiai apsi- eiti be "specialistų", jeigu simpoziumo dalyvis yra iš anksto gerai pasiruošęs pristatyti savo idėjas.

Pirmame simpoziume, pavadiname "Kongreso idėjinius pamatus dedant", svarstyta, kokia turėtų būti pagrindinė kongreso mintis. Buvo šie siūlymai: lietuvių išlaikymas, kultūrinis įvykis, identiteto klausimas, sąmoningas tautos apsisprendimas ir manifestacinis įvykis.

Antras simpoziumas: jaunimo kongreso atstovai — idėjos formuluotojai ar garbės atstovai? Čia buvo diskutuojama, kaip rinkti atstovus į kongresą, Siūly-

Po akt. Leono ir Andriaus Barauskų pasirodymo Rochesteryje, ten įvykusiam Šiaurės Amerikos lietuvių jaunimo suvažiavimui. Nuotr. R. Sakadolskio

"Jaunimo trečiojo kongreso idėjinius pamatus statant" dalyviai Rochesteryje jaunimo suvažiavime 1974 m. gruodžio mėnesio pabaigoje. Iš k. į d.: Alnis Kuolas (suvažiavimo prezidento pirm.), Eugenijus Girdušas (stud. at-kų pirm. iš Toronto), dr. Mykolas Druga (iš Bostono), Rasa Lukosevičiūtė (iš Montrealio) ir Mindaugas Pleškys (Jaunimo ryšių centro vadovas Chicagoje). Antroje eilėje — simpoziumo moderatorius Petras Kisielius (iš Cleoro). Nuotr. R. Sakadolskio

Jaunas klarinetistas Viktoras Prizgintas šventųjų metų minėjime, Kultūros židiny, New Yorke, atlieka Mozarto Concerto in A Major pirmąją dalį. Nuotr. V. Mazello

ti du skirtingi būdai: a) iš anksto išrinkti atstovus ir b) išrinkti atstovus kongreso metu, kad visi lygiai dirbtų ir turėtų galimybę būti atstovais. Priimtas pirmas siūlymas, tik nutarta pakeisti rinkimų sistemą. Praeito kongreso rinkimuose buvo daug neigiamų aspektų, pvz. atstovų nepasiruošimas iš anksto ir neproporcingas atstovų skaičius iš visų jaunimo organizacijų. Tokių dalykų norima išvengti šį sykį.

Trečias simpoziumas: kaip tinkamai paruošti atstovus trečiajam kongresui? Siūloma išleisti atstovų leidinį su tam tikru paruoštu planu, nurodančiu jų pareigas. Gal bus įmanoma krašto atstovams surinkti informaciją bei idėjas ir jas perduoti kitom to krašto vietovėm.

Buvo ir kitų paskaitų, simpoziumų bei referatų, pvz. pranešimas apie praeitos vasaros pirmą lituanistinę savaitę, paskirų organizacijų pristatymai, paskaita apie "Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kroniką" ir kt.

Kaip anksčiau minėta, kitas šio suvažiavimo punktas buvo KLJS ir ALJS atskiri posėdžiai. Daugiausia laiko JAV ALJS susirinkimuose praleidom, diskutuodami atstovų kvalifikacijas. Balsavimu buvo priimti šie nutarimai: atstovo amžius turi būti tarp 18-30 metų; tris ketvirtadalius išlaidų padengs patys atstovai; apygardų jaunimo tarybos (kurios jau yra išrinktos) išrinkt savo komisijas, kurios tada siūlys kandidatus į atstovų eiles. Kandidatas turi parašyti referatą ir reziumė, pasižada dirbti prieš ir po Kongreso.

Po to įvyko ALJS valdybos rinkimai. Nauja valdyba bus Chicagoje. Ją sudaro pirmininkė D. Vaitkevičiūtė, nariai — Emilija Pakštaitė, Indrė Baužaitė ir kt. Poilsui, po sunkių svarstymų, vakarais būdavo lengvesnių dalykų ir įvairių meninių programų. Vieną vakarą efektingai pozėziją skaitė ir deklamavo aktorius Leonas Barauskas su sūnumi Andriumi. Turėjom ir pačių

JUDAM, KRUTAMI

UŽGAVENIŲ ŠOKIAI

Illinois Lietuvių gydytojų draugijos ir pagalbinio moterų vienetų pastangomis ruošiamas užgavėnių kaukių šokių vakaras. Sausio 8 d. Jaunimo centre buvo suauktas susirinkimas, kurin buvo kviečiamos pagrindinės organizacijos. Atvyko skautų, skautų akademikų, neolituanių, ateitininkų, Antro Kaimo, Lietuvių operos, PLJS Ryšių centro ir kt. atstovai. Užgavėnių šokių vakaras įvyks vasario mėn. 8 d., 7 val 30 min. vak. Jaunimo centre, Chicagoje. Gros trys orkestrai. Programą atliks "Antras Kaimas" ir Jaunimo centro vokalinis vienetas "Vaiva". Įdomiausioms kaukėms bus skiriamos dovanos. Iki pasimatymo paslaptingoje kaukėje.

VOKIETIJOS LIETUVIŲ JAUNIMO SĄJUNGA

Vakarų Vokietijoje perėta vasarą įsteigė Vokietijos Lietuvių jaunimo sąjunga (VLJS). Valdymo sudaro Alfredas Lutzas — pirm., Manfredas Šušelis — vicepirmin., ir Živilė Vilčinskaitė — išdininke. Spalio mėnesį VLJS pastangomis suruoštas politinių studijų savaitgalis. Susirinkę II PLJK atstovai nutarė sudaryti veiklą, pasiruošusį vienetą, kuris nagrinėtų III PLJK klausimus. VLJS pastangomis įsteigtas informacijos centras "KONTAKTAS".

KONGRESO "REPETICIJA" P. AMERIKOJE

Netoli Urugvajaus sostinės Montevideo, sausio 4 d. susirinko jaunimas iš Urugvajaus, Argentinos ir Brazilijos jų vadina- mai Kongreso "repeticija". Temos įvairios: literatūra, dailė, muzika, papročiai, lietuvių išlaikymas, organizuotos veiklos pagrindai ir t. t. Studijų dienos vyko iki sausio 12 d.

AKADEMINIŲ PROŠVAISČIŲ PUSLAPIS SKIRTAS JAUNIMUI

Tai vieta informacijai, diskusijoms, veiklos aprašymams. Laukiama straipsnių, nuotraukų, pagėdavimų, pasisakymų dėl vedamųjų. Nepatingėkit parašyti keletą žodžių. Žiniosiu, kad AKADEMINĖS PROŠVAISTĖS skaitot. Rel.

(Nukelta | 7 psl.)

Montrealio audėjų grupė Valva, kuri gavo subsidiją iš Kanados vyriausybės, stovi prie savo darbų Akad. skautų sąjūdžio vasaros stovykloje Dalna-voje. Nuotr. V. Garboncaus

Kongreso idėjiniai pamatai jau pastatyti. Vasarą bus jaunimo tarybos bei kongreso atstovų suvažiavimas, o iki tada uoliai dirbėm, kad trečiasis kongresas būtų neeilinis, kaip ir šis suvažiavimas.

Marytė Dambriūnaitė

MOKSLAPINIGIAI STUDENTAMS

Iš Illinois valstybinės stipendijų komisijos lėšų mokslui tęsti galima gauti, paėmus iš Chicago miesto kolegijų prašymų formas. Viena iš tokių kolegijų yra Southtown College, 7500 So. Pulaski Rd., Chicagoje, tel. 735-3000.

Cikagietių Grandies ansamblis su "Vestuvėm" pasirodė Baltimorėje 1974 m. lapkričio mėn. pabaigoje. Grandies tradicinis vakaras Jaunimo centre vyks šiandien (1975. I. 18.) Nuotr. R. Sakadolskio